

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pobiedziska na lata 2016-2026

Dokument został opracowany przez:

Studio Diagnostyki i Profilaktyki

30-011 Kraków

ul. Oboźna 17/5

tel. (12) 446-42-60

Spis treści

Istota i znaczenie Strategii dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie Pobiedziska.....	3
Podstawa formalna tworzenia Strategii.....	5
Dokumenty europejskie.....	5
Dokumenty krajowe.....	7
Dokumenty regionalne i wojewódzkie.....	7
Krajowe regulacje prawne.....	7
Zasady pracy nad dokumentem.....	9
Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach.....	10
Diagnoza warunków życia mieszkańców oraz istniejących problemów społecznych w gminie Pobiedziska.....	16
Wykluczenie społeczne.....	27
Infrastruktura.....	46
Analiza szans, zagrożeń, mocnych oraz słabych strony gminy Pobiedziska.....	48
Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pobiedziska na lata 2016-2026.....	53
Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pobiedziska na lata 2016-2026.....	62
Monitoring Strategii.....	62
Ewaluacja Strategii.....	63
Źródła finansowania.....	64
Wskaźniki monitorujące.....	65
Harmonogram Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pobiedziska na lata 2016-2026.....	66
Podsumowanie.....	77

Istota i znaczenie Strategii dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie Pobiedziska

W naukach społecznych funkcjonuje wiele definicji polityk publicznych. Według Kurzynowskiego *to działalność państwa, samorządów i organizacji pozarządowych zmierzająca do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, prorozwojowych struktur społecznych oraz stosunków społecznych opartych na równości i sprawiedliwości społecznej, sprzyjających zaspokajaniu potrzeb społecznych na dostępnym poziomie.*¹ Definicja ta składa się z trzech znaczących celów: dbałość o warunki bytu, prorozwojowe struktury i stosunki społeczne. Pierwszy punkt odwołuje się do troski państwa o to, by ludność miała możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb egzystencjalnych poprzez pracę zarobkową, emerytury, renty lub świadczenia społeczne. Dbłość o prorozwojowe struktury oznacza zorientowanie na ukształtowanie kapitału ludzkiego. Z kolei trzeci cel odnosi się do potrzeby formowania stosunków społecznych w oparciu o zasadę sprawiedliwości oraz równości szans. Według Knoepfel i Larrue *polityka publiczna to seria spójnych decyzji lub działań podjętych lub przeprowadzonych przez różnych aktorów publicznych (lub czasem prywatnych), których zasoby, powiązania instytucjonalne i interesy są różne, w celu rozwiązania w zamierzony sposób problemu, który został politycznie zdefiniowany jako zbiorowy. Decyzje te zapoczątkowują serię sformalizowanych działań, których celem jest zmiana zachowań grup społecznych, które uznaje się za źródło problemu lub w których upatruje się rozwiązanie problemu zbiorowego, realizowanych w interesie grup społecznych, które doświadczyły negatywnych skutków problemu, który jest przedmiotem zainteresowania.*² W ramach formowania polityk publicznych należy wymienić konstytutywne elementy, które do niej należą, a mianowicie jest to m.in. pojawienie się decyzji oraz intencji politycznych, które są spójne w swoim zamierzeniu. Muszą one zostać podjęte przez aktorów publicznych na różnym poziomie konkretyzacji o charakterze sformalizowanym. Mają one na celu kształtowanie zachowania grupy docelowej (pierwotnie scharakteryzowanych interesariuszy) w celu rozwiązania wcześniej zdefiniowanego problemu. Aktorami publicznymi odpowiedzialnymi za formowanie i realizowanie polityk publicznych jest państwo, samorządy oraz organizacje pozarządowe. Należy pamiętać, że nawiązanie poprawnych relacji i odpowiedniego stopnia współpracy pomiędzy tymi instytucjami, poprawia efektywność i skuteczność podejmowanych działań.

---

¹ Kurzynowski A. (2001) *Polityka społeczna- podstawowe pojęcia i zakres*. W: Kurzynowski A. (red.), *Polityka społeczna*. Warszawa: Instytut Gospodarstwa Społecznego SGH, s. 11.

² Knoepfel, Larrue, Varone, Hill 2007

Ustawa o pomocy społecznej ³ nakłada na gminy obowiązek *opracowania i realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.* Art. 16 b wymienionej powyżej ustawy określa istotne elementy, które powinny znaleźć się w dokumencie Strategii. Skuteczna polityka społeczna powinna opierać się na rozpoznaniu rzeczywistych zjawisk i problemów społecznych występujących w danej społeczności lokalnej oraz ocenie znaczenia i roli czynników warunkujących te zjawiska.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to usystematyzowana, długoterminowa i perspektywiczna koncepcja polityki społecznej, mająca na celu objęcie wsparciem osoby zagrożone lub dotknięte wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania społeczności lokalnej. Głównym zadaniem strategii jest wyrównanie szans społecznych mieszkańców gminy dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów działających w obszarze polityki społecznej. Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest konstytutywnym elementem formowania polityk publicznych. Identyfikacja oraz weryfikacja istniejących problemów społecznych jest nieodłącznym elementem polityki skierowanej do grup osób wykluczonych oraz szczególnie narażonych na marginalizację. Kolejnym krokiem we wdrażaniu polityk publicznych jest wprowadzanie w życie określonych rozwiązań, w tym dostarczanie odpowiednich zasobów finansowych, ludzkich i organizacyjnych. W celu identyfikacji oraz usuwania przeszkód we wdrażaniu wypracowanych decyzji niezbędny jest monitoring działań. Końcowym rezultatem wprowadzenia polityk publicznych powinien być raport ewaluacyjny, który zawiera ocenę efektywności, trafności, skuteczności i użyteczności wypracowanych rozwiązań. Poniższy graf prezentuje przebieg pracy nad tworzeniem niniejszego dokumentu.

---

³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. 2015 r., poz. 163.)

Podstawa formalna tworzenia Strategii

Priorytetowe kierunki zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Pobiedziska oraz planowane w ich ramach przedsięwzięcia są zgodne z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych formułowanych i realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, na poziomie kraju, na poziomie regionalnym oraz lokalnym. Niniejszy rozdział przedstawia opis podstawowych dokumentów strategicznych, które stanowią przesłanki dla niniejszej strategii.

Dokumenty europejskie

Kluczowym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej jest Strategia Europa 2020. Jest ona nowym długookresowym programem rozwoju, zastępującym przyjętą w 2000 roku Strategię Lizbońską. „*Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*” podkreśla znaczenie współdziałania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform, w odpowiedzi na wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw oraz rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. Wyznaczone zostały trzy podstawowe, wzajemnie wzmacniające się priorytety:

- wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Komisja Europejska opracowała wskaźniki, które mają na celu monitorowanie postępów w realizacji powyższych priorytetów- są to cele, określone na poziomie całej Unii Europejskiej, mianowicie⁴:

- osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%;
- poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo– rozwojowej, w tym przeznaczanie 3% PKB UE na inwestycje w badania i rozwój;

---

⁴ <http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Strategia+Europa+2020> dostęp 30.04.2015 r.

- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%;
- podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez zmniejszenie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe;
- wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza poprzez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego 20 milionów obywateli.⁵

Podstawowymi instrumentami realizującymi cele zawarte w strategii są Krajowe Programy Reform, opracowywane przez państwa członkowskie oraz inicjatywy przewodnie, przygotowywane przez Komisję Europejską, a realizowane na poziomie Unii Europejskiej, państw członkowskich, regionalnym oraz lokalnym. Inicjatywy przewodnie to:

- ❖ *Unia innowacji* – poprawa warunków ramowych dla innowacji oraz wykorzystanie innowacji do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych i gospodarczych wskazanych w strategii Europa 2020;
- ❖ *Mobilna młodzież* – poprawa jakości na wszystkich poziomach edukacji i szkoleń oraz zwiększanie atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej;
- ❖ *Europejska agenda cyfrowa* – osiągnięcie trwałych korzyści gospodarczych i społecznych z jednolitego rynku cyfrowego, opartego na dostępie do szerokopasmowego Internetu;
- ❖ *Europa efektywnie korzystająca z zasobów* – wsparcie zmiany w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i efektywniej korzystającej z zasobów środowiska oraz dążenie do wyeliminowania zależności wzrostu gospodarczego od degradacji środowiska przyrodniczego;
- ❖ *Polityka przemysłowa w erze globalizacji* – poprawa warunków dla przedsiębiorczości, zwłaszcza MŚP oraz wsparcie rozwoju silnej bazy przemysłowej, zdolnej do konkurowania w skali globalnej;
- ❖ *Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia* – stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy, przez ułatwienie mobilności pracowników i rozwój ich umiejętności, w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości europejskich modeli społecznych;

---

⁵ ibidem.

- ❖ *Europejski program walki z ubóstwem – zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu ekonomicznym i społecznym.*⁶

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Pobiedziska uwzględnia zapisy poniższych dokumentów krajowych:

Strategia Długookresowa Kraju Polska 2030

Strategia Średniokresowa Kraju Polska 2020

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Gminy, Obszary Wiejskie

Krajowy Program Reform KRR

Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016

Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego

Dokumenty regionalne i wojewódzkie

Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego na lata 2014 +

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych w Gminie Pobiedziska 2015

Krajowe regulacje prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Pobiedziska uwzględnia powszechnie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności:

- przepisy o samorządzie gminnym,

---

⁶ <http://www.mg.gov.pl/Bezpieczenstwo+gospodarcze/Strategia+Europa+2020>

- przepisy o finansach publicznych,
- przepisy o pomocy społecznej,
- przepisy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- przepisy o świadczeniach rodzinnych,
- przepisy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- przepisy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- przepisy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- przepisy o ochronie zdrowia psychicznego,
- przepisy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- przepisy o przeciwdziałaniu narkomani,
- przepisy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- przepisy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- przepisy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- przepisy o zatrudnieniu socjalnym,
- przepisy o spółdzielniach socjalnych,
- przepisy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- przepisy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- przepisy o postępowaniu administracyjnym,
- przepisy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- przepisy o dodatkach mieszkaniowych,
- przepisy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- przepisy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy,
- przepisy o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- przepisy o systemie oświaty,
- przepisy - Kodeks cywilny,
- przepisy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Zasady pracy nad dokumentem

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego oraz sprawozdań z realizacji programów, a także dokumentu Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych 2015 przygotowanego przez Studio Diagnozy i Profilaktyki w Krakowie w oparciu o badania przeprowadzone wśród dorosłych mieszkańców gminy, pracowników punktów sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych oraz uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z gminy Pobiedziska. W szkołach podstawowych przebadano 140 uczniów, w szkołach gimnazjalnych 164 uczniów, natomiast w grupie dorosłych mieszkańców gminy przebadano 103 osoby. Kwestionariusz ankiety dla dorosłych zawierał 30 pytań zamkniętych. Badanie gimnazjalistów miało postać ankiety składającej się z 60 pytań zamkniętych. Uczniowie szkół podstawowych wypełniali krótsze ankiety (50 pytań zamkniętych). W oparciu o diagnozę sytuacji w gminie Pobiedziska oraz analizę SWOT wyznaczone zostały cele, kierunki działań oraz wskaźniki realizacji założeń Strategii.

Struktura demograficzna i podstawowe dane o mieszkańcach

Informacje ogólne o gminie

Gmina miejsko - wiejska Pobiedziska położona jest w województwie wielkopolskim w powiecie poznańskim. Gmina zajmuje powierzchnię 189,3 km². Siedzibą gminy jest miasto Pobiedziska. Sołectwa wchodzące w skład gminy to Bednary, Biskupice, Borowo – Młyn, Główna, Góra, Jankowo, Jerzykowo, Kocanowo, Kociałkowa Górka, Kołata, Latalice, Łagiewniki, Podarzewo, Polska Wieś, Pomarzanowice, Promno, Stęszewko, Wagowo, Węglewo, Wronczyn, Złotniczki. Miejscowości bez statusu sołectwa: Bugaj, Czachurki, Gołunin, Jerzyn, Kowalskie, Krześlice, Olszak, Promno – Stacja, Pruszewiec, Stara Górka, Suchy Bór, Tuczno, Uzarzewo – Huby, Wójtostwo, Zbierkowo.

Gminy sąsiadujące: Czarniejewo, Czerwonak, Kiszkowo, Kostrzyn, Łubowo, Murowana Goślina, Nekla, Swarzędz.

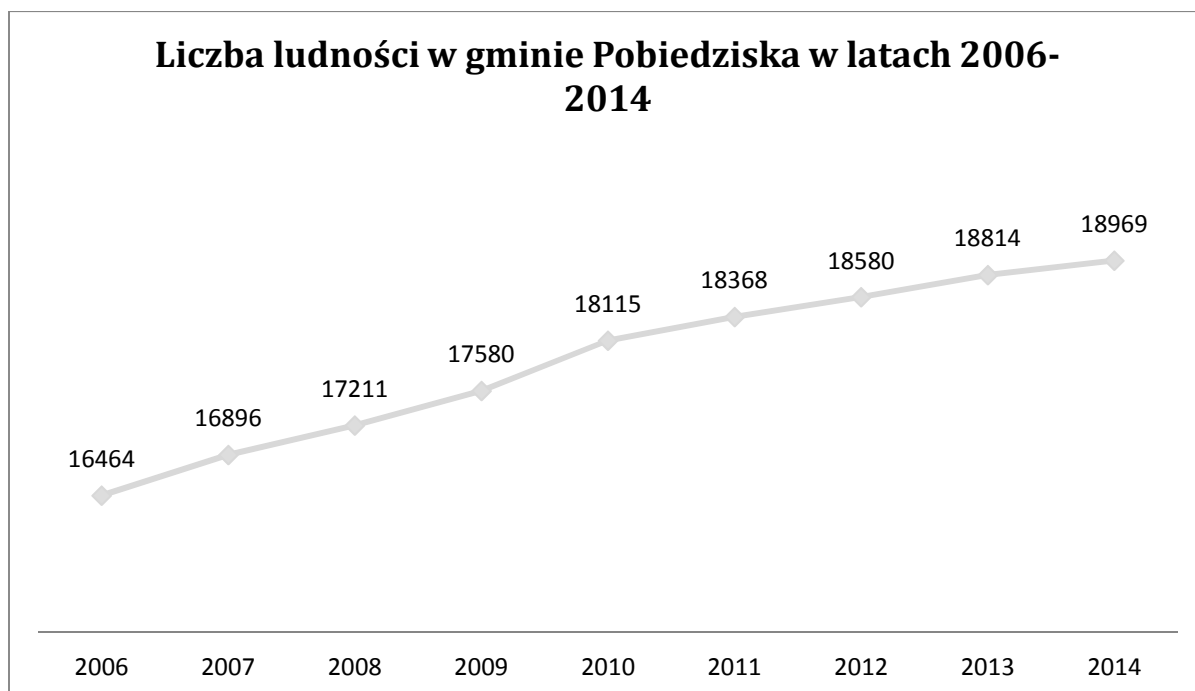

Mapa nr 1. Położenie gminy Pobiedziska na mapie powiatu poznańskiego.

Struktura demograficzna mieszkańców

Gmina Pobiedziska obecnie posiada **korzystną sytuację demograficzną**, lecz prognozy demograficzne zakładają **wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w populacji gminy**. Przeciwdziałanie tej sytuacji powinno polegać przede wszystkim na **utworzeniu długofalowej polityki senioralnej**, zapewnieniu dostępu do opieki geriatrycznej, wsparciu dla osób niepełnosprawnych (usunięciu barier architektonicznych i transportowych) oraz organizowaniu inicjatyw skierowanych do osób starszych.

Struktura ludności w podziale na wiek i płeć stanowi podstawę większości analiz demograficznych, gdyż determinuje skalę i rodzaj potrzeb społecznych. Poniższa tabela przedstawia liczbę ludności faktycznie zamieszkałą w gminie Pobiedziska w latach 2006-2014 ogółem (dane dotyczą stanu na dzień 31 grudnia każdego roku). W 2014 roku gminę Pobiedziska faktycznie zamieszkiwało 18969 mieszkańców ogółem, w tym 9324 mężczyzn oraz 9645 kobiet. Na 100 mężczyzn w gminie przypadają średnio 103 kobiety. Średnia gęstość zaludnienia gminy Pobiedziska w 2014 roku wyniosła 100 osób/km².

Wykres nr 1. Liczba ludności w gminie Pobiedziska w latach 2006-2014 według faktycznego miejsca zamieszkania. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Sytuacja demograficzna w gminie jest korzystna. Widoczny jest stopniowy wzrost liczby ludności w gminie Pobiedziska. Najbardziej liczną grupą jest ludność w wieku produkcyjnym (64% osób w 2014 roku), zaś liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym jest wyższa niż liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Analizując strukturę wieku ludności gminy można zaobserwować, że od 2006 roku stopniowo malał odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (do 18 roku życia), natomiast odsetek osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrastał przez cały analizowany okres.

Ludność w wieku:	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przedprodukcyjnym (0-17 lat)	23,0%	22,4%	22,0%	21,5%	21,5%	21,1%	20,7%	20,6%	20,6%
Produkcyjnym (18-59/64 lat)	64,6%	65,1%	65,3%	65,6%	65,3%	65,0%	65,0%	64,5%	64,0%
Poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej)	12,4%	12,5%	12,8%	12,9%	13,2%	13,9%	14,3%	14,9%	15,5%

Tab.1. Odsetek ludności faktycznie zamieszkałej w gminie Pobiedziska w latach 2006-2014 według kategorii wieku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Sytuacja w gminie Pobiedziska jest zbliżona do sytuacji demograficznej w województwie wielkopolskim.

Ludność w wieku:	Polska	Województwo wielkopolskie	Gmina Pobiedziska
Przedprodukcyjnym (0-17 lat)	18,2%	19,2%	20,5%
Produkcyjnym (18-59/64 lat)	63,4%	63,1%	64%
Poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej)	18,4%	17,7%	15,5%

Tab.2. Procentowy udział ludności według ekonomicznych grup wieku w 2014 roku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Prognozy demograficzne Głównego Urzędu Statystycznego dla Pobiedziska zakładają, że w przyszłości w związku ze starzeniem się ludności, wystąpi znaczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, stopniowo zmniejszać się będzie natomiast odsetek ludności w wieku produkcyjnym oraz zmniejszać się będzie odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Liczba ludności wiek:	2020	2025	2030	2050
Przedprodukcyjny 0-17 lat	17,7%	17,3%	15,9%	14,8%
Produkcyjny 18-59/64 lat	62,6%	61,6%	61,5%	55,7%
Poprodukcyjny	19,7%	21,1%	22,6%	

60/65 lat i więcej				29,5%
---------------------------	--	--	--	-------

Tab. 3. Prognoza liczby ludności do 2050 roku – odsetek mieszkańców powiatu poznańskiego w latach 2020-2050 według kategorii wieku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Przeobrażenia w strukturze demograficznej ludności w powiecie poznańskim jak i w gminie Pobiedziska spowodowane są zmianami w przyroście naturalnym, wydłużeniem czasu trwania życia, a także migracjami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Poniższa tabela przedstawia przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Pobiedziska w latach 2006-2014. Przez większość analizowanego okresu, w gminie obserwujemy dodatni przyrost naturalny. Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 osób w gminie Pobiedziska w 2014 roku osiągnął wartość 1,9 i był wyższy od wskaźnika przyrostu naturalnego dla województwa wielkopolskiego (1,7) oraz wyższy od wskaźnika dla Polski (0,0).

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przyrost naturalny	0,6	2,3	3,3	4,0	4,9	3,0	2,7	2,9	1,9

Tab. 4. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminie Pobiedziska w latach 2006-2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

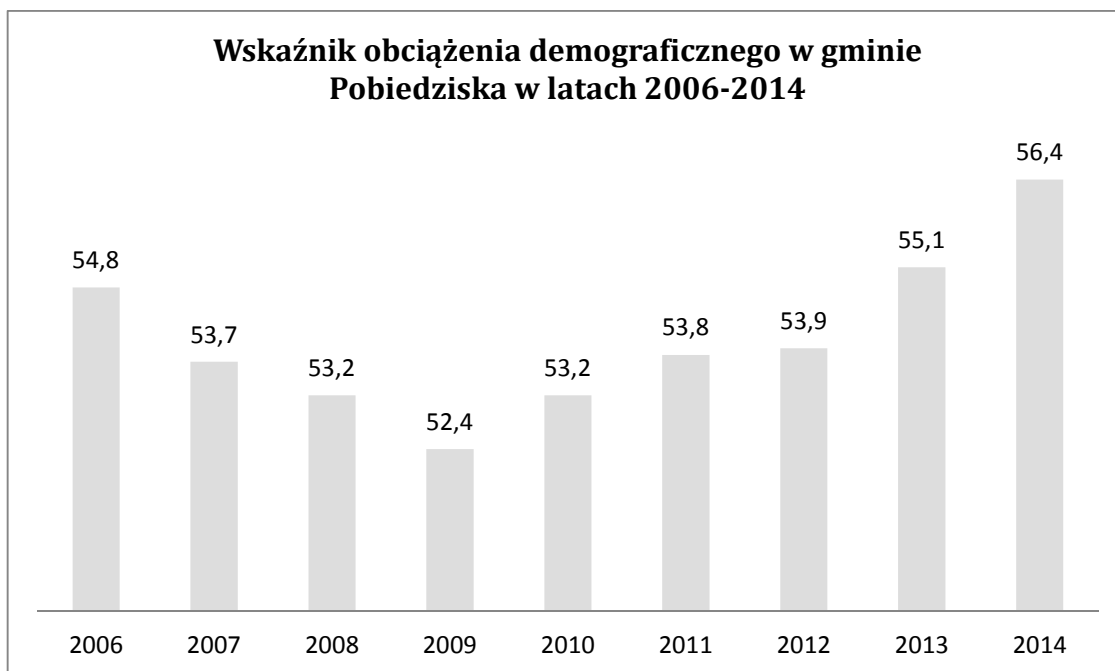
Sytuacja społeczna kształtowana jest również przez zmiany w modelu rodziny. W gminie Pobiedziska liczba zawieranych małżeństw na 1000 ludności ulegała wahaniom. Wskaźnik liczby zawieranych małżeństw na 1000 ludności w 2014 roku przyjął wartość 4,5 i jest niższy w porównaniu do lat poprzednich (za wyjątkiem 2013 roku).

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba zawartych małżeństw	93	110	128	107	110	99	112	75	85
Liczba małżeństw na 1000 mieszkańców	5,7	6,7	7,5	6,2	6,1	5,4	6,0	4,0	4,5

Tab.5. Liczba zawieranych małżeństw na 1000 ludności w gminie Pobiedziska. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Zmiany w strukturze demograficznej ludności, związane ze starzeniem się społeczeństwa, przyczynią się do coraz większego obciążenia osób w wieku produkcyjnym, które będą musiały utrzymywać powiększającą się stale liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym, w szczególności osób w wieku poprodukcyjnym. Jednym z przydatnych wskaźników

demograficznych jest wskaźnik obciążenia demograficznego, przedstawiający ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ludność osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w gminie Pobiedziska w latach 2006-2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Wartość tego wskaźnika od 2009 roku systematycznie wzrasta. W 2014 roku przypadało 56 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Jednym z najczęściej stosowanych mierników zaawansowania procesu starzenia się jest wskaźnik starości, przedstawiający udział osób starszych wśród ogółu populacji. W 2014 roku współczynnik starości, przedstawiający udział kobiet oraz mężczyzn w wieku poprodukcyjnym wśród ogółu populacji w gminie wyniósł 15,5%. Innym miernikiem procesu starzenia się ludności jest indeks starości, wyrażający liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. W 2014 roku wskaźnik ten obliczony dla ludności w gminie Pobiedziska przyjął wartość 75. Starzenie się społeczeństwa wraz ze zmniejszającym się przyrostem naturalnym przyczynia się do powstania problemów ekonomicznych, finansowych oraz społecznych. Ten niekorzystny trend demograficzny zachodzi w skali ogólnokrajowej. W gminie Pobiedziska sytuacja demograficznie jest obecnie korzystna, lecz w stosunkowo niedługim okresie czasu starzenie ludności w gminie nasili się.

Migracje ludności to przemieszczenia związane ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) i przekroczeniem granicy administracyjnej jednostki terytorialnej. W ramach migracji wewnętrznych wyróżnia się migracje:

- międzywojewódzkie (przemieszczenia ludności z jednego województwa do innego),
- wewnątrzwojewódzkie (zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego województwa),
- międzypowiatowe (przemieszczenia ludności z jednego powiatu do innego),
- wewnątrzpowiatowe (zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego powiatu).

Migracje zagraniczne to wyjazdy za granicę i przyjazdy do kraju w celu osiedlenia się (zamieszkania na stałe) lub na pobyt czasowy.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	289	395	304	301	247	201	209	190	154
Mężczyźni	123	216	124	156	119	108	102	106	88
Kobiety	166	179	180	145	128	93	107	84	66

Tab. 6. Saldo migracji wewnętrznych w gminie Pobiedziska w latach 2006-2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Saldo migracji jest to różnica między liczbą osób, które napłynęły a liczbą osób, które opuściły dane terytorium w badanym czasie. Powyższa tabela przedstawia saldo migracji wewnętrznych mieszkańców gminy Pobiedziska w obrębie kraju od 2006 do 2014 roku. W analizowanym okresie saldo migracji ulegało wahaniom. Przez cały analizowany okres mamy do czynienia z dodatnim saldem migracji wewnętrznych.

Poniższa tabela przedstawia saldo migracji zewnętrznych (zagranicznych) w gminie Pobiedziska w okresie od 2006 do 2014 roku. Największy odpływ ludności związany z migracjami zagranicznymi miał miejsce w 2006 i 2007 roku.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	-14	-9	-2	4	0	-2	-8	-6	-3
Mężczyźni	-4	-4	-1	5	1	-1	-4	-2	-2
Kobiety	-10	-5	-1	-1	-1	-1	-4	-4	-1

Tab.7. Saldo migracji zagranicznych w gminie Pobiedziska w latach 2006-2014. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Bank Danych Lokalnych.

Diagnoza warunków życia mieszkańców oraz istniejących problemów społecznych w gminie Pobiedziska

Gmina Pobiedziska charakteryzuje się **wysokim poziomem jakości kapitału ludzkiego**. Na terenie gminy znajdują się placówki oświatowe, które zapewniają dzieciom możliwość kształcenia się na różnych etapach rozwoju. Jednym z największych wyzwań stojącym przed lokalnymi władzami oraz instytucjami działającymi w gminie jest prowadzenie działań zmierzających do większego wykorzystania istniejącego kapitału społecznego i ludzkiego mieszkańców w procesie społeczno-ekonomicznego rozwoju gminy. W gminie istnieje infrastruktura sportowa i rekreacyjna, aktywnie działający Pobiedziski Ośrodek Kultury oraz podejmowane są inicjatywy skierowane do osób starszych. **Na terenie gminy Pobiedziska funkcjonuje wiele organizacji pozarządowych**, których nadrzędnym celem jest pomoc potrzebującym mieszkańcom gminy oraz propagowanie idei sportu i kultury. Organizacje pozarządowe uczą zasad współpracy oraz partnerstwa. Działalność instytucji z sektora NGO zwiększa kapitał kulturowy, społeczny oraz ekonomiczny danego regionu, a także propaguje ideę deliberacji i partycypacji wśród społeczeństwa. Kontynuacja Program Współpracy Gminy Pobiedziska z Organizacjami Pozarządowymi oraz z Podmiotami, o których mowa w art. 3. Ust.3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o Działalności Pożytku umożliwi wykorzystanie potencjału, jakim dysponują organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie gminy.

Edukacja

Na terenie gminy znajdują się placówki oświatowe, które zapewniają dzieciom i młodzieży możliwość kształcenia się na różnych etapach rozwoju:

- Przedszkole Publiczne „Ślimaczek” w Pobiedziskach
- Przedszkole Publiczne „Pod Świerkiem” w Biskupicach
- Przedszkole w Pomarzanowicach
- Przedszkole w Węglewie
- Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Jerzykowie
- Szkoła Podstawowa w Pobiedziskach
- Szkoła Podstawowa we Wronczynie
- Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Bolesława Chrobrego w Biskupicach
- Szkoła Podstawowa im. prof. Józefa Kostrzewskiego w Węglewie
- Gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Jerzykowie
- Gimnazjum w Pobiedziskach
- Gimnazjum we Wronczynie

■ Zespół Szkół im. Konstytucji 3 Maja – Pobiedziska Letnisko

Według danych GUS (Bank Danych Lokalnych) w szkołach podstawowych w gminie Pobiedziska w roku szkolnym 2013/2014 uczyło się 1393 osób, w szkołach gimnazjalnych – 621 osób. Na terenie gminy w 2014 roku funkcjonowało 8 przedszkoli, do których uczęszczało łącznie 1427 dzieci. Jak wynika z danych GUS, w 2014 roku w gminie funkcjonował jeden żłobek dziecięcy i jeden klub dziecięcy (łączna liczba miejsc - 18). Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach wyniósł 6%.

Nowoczesna gospodarka o dużym potencjale innowacyjności wymaga rozwijania umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii komunikacyjnych m.in. komputera. Dostępność oraz kompetencje związane z używaniem tych narzędzi są mniejsze wśród starszych mieszkańców, a także osób mniej wykształconych. Jak wynika z przeprowadzonej w 2015 roku Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w gminie Pobiedziska, zaledwie 3,6% badanych uczniów szkół podstawowych i 5,5% uczniów szkół gimnazjalnych nie posiada komputera w domu. Połowa badanych uczniów wykorzystuje komputer do nauki, natomiast blisko $\frac{3}{4}$ gimnazjalistów wymieniło korzystanie z Internetu jako czynność najczęściej wykonywaną w trakcie użytkowania komputera.

Organizacje pozarządowe

Aktywność obywatelska oraz umiejętność współpracy i wymiany wiedzy stają się kluczowe w obliczu wyzwań współczesnej gospodarki oraz przyczyniają się do powiększania dobrobytu społecznego. Pobudzanie aktywności mieszkańców, ich zaangażowania w sprawy lokalne oraz kształtowanie odpowiedzialności za rozwiązywanie problemów społecznych stają się największym wyzwaniem stojącym przed lokalnymi władzami oraz instytucjami działającymi na terenie gminy. Jak wynika z przeprowadzonej Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w 2015 roku, młodzi mieszkańcy Pobiedziska rzadko angażują się w prace różnych organizacji - w ten sposób odpowiedziało 25% uczniów szkoły podstawowej oraz 15,9% uczniów szkoły gimnazjalnej. 1/5 pełnoletnich mieszkańców gminy uważa, że pomoc społeczną można uzyskać od organizacji społecznych (fundacji i stowarzyszeń).

Władze gminy w 2016 roku będą kontynuowały *Program Współpracy Gminy Pobiedziska z Organizacjami Pozarządowymi oraz z Podmiotami, o których mowa w art. 3. Ust.3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o Działalności Pożytku Publicznego i o Wolontariacie*. Do głównych celów niniejszego Programu należy wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w szkołach oraz wśród osób niepełnosprawnych, wspieranie działań związanych z zapobieganiem izolacji społecznej osób niepełnosprawnych oraz wsparcie organizacji zajęć

rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych i organizacja form wypoczynku dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Ponadto, w ramach Programu będą realizowane działania w zakresie organizacji życia kulturalnego gminy. Na realizację powyższych działań przeznaczono 285 000 złotych.

Na terenie gminy funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:⁷

- Bractwo Matki Bożej Łaskawej Pani Pobiedzisk
- Fundacja Scena Pobiedziska
- Fundacja Zawsze Razem
- Klub Sportowy Kuwaka
- Miejsko – Gminny Klub Sportowy „Huragan” Pobiedziska
- Pobiedziski Klub Tenisowy
- Salon Artystyczny im. Jackowskich
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Aktywności Lokalnej Dla Ciebie
- Stowarzyszenie Pobiedziszczanie Sobie
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Poznańskiej, Koło w Biskupicach
- Stowarzyszenie PATENT
- Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej Ognisko "Płomień" Pobiedziska
- Uczniowski Klub Sportowy "Lider" w Biskupicach
- Uczniowski Klub Sportowy SMECZ Judo Pobiedziska

Kultura, sport i rekreacja

Na terenie gminy działa Pobiedziski Ośrodek Kultury. Instytucja ta pełni funkcję animatora życia kulturowego w gminie oraz realizuje program edukacji artystycznej dzieci i młodzieży. W gminie zlokalizowana jest Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Pobiedziska oraz filie: Filia Pobiedziska - Letnisko, Filia Biskupice, Filia Pomarzanowice. W zasobach bibliotek znajduje się łącznie około 52 tysięcy wolumenów. Przy Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Pobiedziska funkcjonują kluby środowiskowe. W ramach działalności klubu organizowane są tematyczne prelekcje, wieczory autorskie, zajęcia artystyczno - rękodzielnicze, wyjazdy do muzeów, kin, teatrów, wycieczki krajoznawcze, pikniki. Kluby środowiskowe współpracują również z placówkami oświatowymi angażując się w organizację uroczystości przygotowanych przez kadrę nauczycielską oraz uczniów. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Pobiedziska sprawuje pieczę nad Klubem Seniora w Pomarzanowicach, Klubem Seniora w

---

⁷http://www.bip.pobiedziska.pl/asp/pl_start.asp?podmiot=&strona=14&typ=podmenu&typmenu=14&menu=95&id=329&str=1

Pobiedziskach Letnisko oraz Klubem Środowiskowym w Biskupicach. Biblioteka formalną opieką objęła Klub Seniora Wrzosa, który powstał z inicjatywy mieszkańców.

Wskaźniki	2011	2012	2013	2014
Ludność na 1 placówkę biblioteczną	4592	4645	4704	4742
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	190	184	204	199
Imprezy organizowane przez działalność domów/ ośrodków kultury ogółem	143	147	171	179
Uczestnicy imprez	19940	18900	32270	34600
Zespoły artystyczne	9	8	10	11
Członkowie zespołów artystycznych	230	198	217	216
Koła (kluby)	3	2	2	2
Członkowie kół (klubów)	155	132	141	140

Tab.8. Wskaźniki dotyczące kultury i sztuki (działalność bibliotek, domów, ośrodków kultury i świetlic) w gminie Pobiedziska. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Powyższe wartości wskaźników związane są z działalnością Pobiedziskiego Ośrodka Kultury, bibliotek oraz innych ośrodków kulturowych. Jak wynika z danych, na 1000 mieszkańców gminy Pobiedziska w 2014 roku przypadało 199 osób, które były czytelnikami bibliotek publicznych zlokalizowanych na terenie gminy. Niski poziom czytelnictwa w gminie jest spowodowany rosnącą popularnością książek w formie elektronicznej oraz ogólnokrajową tendencją związaną ze spadkiem zainteresowania tą formą rozrywki. W 2014 roku na jedną jednostkę biblioteczną przypadało 4742 osób. W 2014 roku na terenie gminy Pobiedziska odbyło się łącznie 179 imprez o charakterze kulturowym, w których uczestniczyło ogółem 34600 osób. Liczba uczestników w tego typu imprezach jest znaczenie wyższa w porównaniu do lat poprzednich. Jak wynika z danych GUS, na w gminie obecnie funkcjonuje 11 zespołów artystycznych, do których przynależy łącznie 216 osób.

Aktywność fizyczna odgrywa istotną rolę, szczególnie w okresie rozwoju młodego człowieka. Szkoła to miejsce, które nie tylko przekazuje wiedzę o sporcie i zdrowych nawykach, ale uczy zasad współzawodnictwa. O dużym zainteresowaniu sportem wśród dzieci i młodzieży świadczą wyniki "Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych" przeprowadzonej w 2015 roku. 56,4% uczniów szkoły podstawowej oraz 50,6% gimnazjalistów wskazało uprawianie sportu jako ulubioną formę rozrywki.

Wskaźniki	2010 rok	2012 rok	2014 rok
Kluby	9	10	9
Członkowie	230	312	505
Ćwiczący ogółem	324	370	369
Ćwiczący mężczyźni	264	285	259
Ćwiczący kobiety	60	85	110
Ćwiczący do lat 18 ogółem	246	285	319
Ćwiczący do lat 18 chłopcy	201	215	216
Ćwiczący do lat 18 dziewczęta	45	70	103
Trenerzy	8	9	9
Instruktorzy sportowi	9	13	15
Sekcje sportowe	11	11	10

Tab.11. Wskaźniki dotyczące sportu i rekreacji w gminie Pobiedziska. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Powyższa tabela przedstawia wskaźniki dotyczące aktywności sportowych i rekreacyjnych podejmowanych przez mieszkańców gminy Pobiedziska. W 2014 roku na terenie gminy funkcjonowało 9 klubów sportowych, do których łącznie przynależało 505 osób. Jak wynika z powyższych danych, w 2014 roku liczba osób podejmujących aktywność fizyczną jest większa w porównaniu do 2010 roku zarówno w grupie osób dorosłych jak i młodzieży do lat 18. W obydwu tych grupach wiekowych mamy do czynienia ze zdecydowaną przewagą mężczyzn zaangażowanych w zajęcia sportowe.

Ofertę sportową należałoby poszerzyć o propozycje skierowaną do dorosłych mieszkańców gminy oraz osób niepełnosprawnych. Instytucje oraz podmioty odpowiedzialne za organizację imprez o charakterze kulturalnym powinny opracować kalendarz wydarzeń dostępny na lokalnych stronach internetowych. Konieczne jest, by placówki oświatowe dostosowały ofertę programową z zakresu wychowania fizycznego do potrzeb i zainteresowań najmłodszych.

Ochrona zdrowia

*Starzenie się społeczeństwa wymaga od władz lokalnych zwiększenia dostępu do lekarzy o wielu specjalnościach, w tym o profesji geriatrycznej. W najbliższej przyszłości należy podjąć działania, które będą miały na celu **wykorzystywanie zasobów i potencjału, który tkwi w organizacjach pozarządowych**, świadczących m.in. pomoc osobom niepełnosprawnym. Wsparcie dla osób chorych i potrzebujących może również nastąpić w ramach prac społecznie użytecznych, a także w ramach wolontariatu prowadzonego na terenie lokalnych szkół.*

Na terenie gminy funkcjonują zakłady opieki zdrowotnej świadczące usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej: Ośrodek Lekarza Rodzinnego "Pronus" w Pobiedziskach i Jerzykowej oraz "Centro Medico" przy ulicy K. Jadwigi w Pobiedziskach. W 2014 roku w ramach podstawowej opieki zdrowotnej udzielono łącznie 59740 porad lekarskich. W Pobiedziskach dyżuruje zespół wyjazdowo - ratowniczy - Stacja Wyczekiwania Pogotowia Ratunkowego. W gminie zlokalizowanych jest łącznie 8 aptek ogólnodostępnych.

Osoby niepełnosprawne, przewlekle chore niesamodzielne wymagające całodobowej opieki są kierowane do placówek zapewniających całodobową opiekę i pielęgnację tj do Domów Pomocy Społecznej.

Łączny koszt utrzymania mieszkańców gminy Pobiedziska w Domach Pomocy Społecznej wyniósł :

- 537 170,91 złotych w 2014 r.
- 679.716,38 złotych w 2015r.

Ośrodek Pomocy Społecznej z budżetu gminy dopłacał do każdego mieszkańca przebywającego w Domu Pomocy Społecznej w 2014 roku średnio 2 800 złotych miesięcznie, a w 2015 roku 2 097,89

Rynek pracy i bezrobocie

Pozytywną informacją wyłaniającą się z analizy struktury bezrobocia w gminie Pobiedziska jest **niski odsetek mieszkańców, którzy są zarejestrowani jako osoby bezrobotne**. Statystyki te w perspektywie kolejnej dekady mogą ulec zmianie ze względu na liczne przeobrażenia gospodarcze. Władze lokalne obecnie winny skupić się szczególnie na osobach, dla których podjęcie pracy zawodowej może stanowić trudność, m.in. osoby długotrwale bezrobotne, osoby powyżej 45 roku życia, osoby o niskim poziomie wykształcenia oraz niepełnosprawni. Za formułowanie polityki społecznej w zakresie rozwiązywania problemu bezrobocia odpowiedzialne są nie tylko władze lokalne, ale także podmioty pełniące funkcje polityczne i administracyjne w skali makro.

Bezrobocie jest zjawiskiem trudnym do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego (jawnego), ujmując w ten sposób tylko część osób pozostających bez pracy. Poważnym skutkiem bezrobocia jest ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Długotrwale bezrobocie często prowadzi do ubóstwa oraz marginalizacji społecznej.

Z danych GUS dla gminy Pobiedziska z 2014 roku wynika, iż w rejestrze REGON wpisanych było 2471 podmiotów gospodarki narodowej, w tym w sektorze rolniczym – 57 podmiotów, w sektorze przemysłu i budownictwa – 650 podmiotów, pozostała działalność – 1764 podmiotów. Analizując strukturę firm według klas wielkości zatrudnienia, należy zauważyć zupełną dominację mikroprzedsiębiorstw. Zdecydowaną większość stanowią niewielkie podmioty gospodarcze, w których jest zatrudnionych maksymalnie 9 osób (2400 podmiotów). 61 podmiotów zatrudnia od 10 do 49 osób, 10 podmiotów zatrudnia od 50 do 249 osób.

Wskaźniki – 2014 rok	Gmina Pobiedziska	Powiat poznański	Województwo wielkopolskie	Polska
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tysięcy ludności	1303	1531	1165	1071
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 osób w wieku produkcyjnym	108	120	87	77

Tab. 12. Podmioty gospodarki narodowej - wskaźniki. GUS. 2014 rok. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w gminie Pobiedziska stopa bezrobocia rejestrowanego na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła 3,1% (2,4%-mężczyźni; 3,8%-kobiety) i była niższa od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa wielkopolskiego (7,7%) oraz niższa od stopy bezrobocia rejestrowanego dla powiatu poznańskiego (5,4%). W 2014 roku, grupa zarejestrowanych bezrobotnych z powiatu poznańskiego liczyła 14581 osób, natomiast grupa bezrobotnych zamieszkujących gminę Pobiedziska - 398 osób. Pomimo tak niskiego odsetka osób bezrobotnych w gminie, aż 70% badanych dorosłych mieszkańców gminy ocenia bezrobocie jako bardzo poważny i poważny problem występujący w ich lokalnej społeczności. 1/2 ankietowanych odpowiedziało, iż doświadczyli oni w swoim życiu bezrobocia, natomiast 30,7% badanych deklaroowało, że w ich gospodarstwie domowym znajduje się osoba bezrobotna. Większość ankietowanych (72,8%) ocenia szansę znalezienia pracy w gminie Pobiedziska jako niewielką, a 18,4% badanych sądzi, że jest ona umiarkowana. Zaledwie 6,8% badanych mieszkańców uważa, że szansa na znalezienie pracy przez osobę bezrobotną w gminie Pobiedziska jest duża oraz bardzo duża.

Poniżej zostały przedstawione wybrane statystyki dla powiatu poznańskiego. Większość zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie to osoby młode oraz legitymujące się stażem pracy. Jak wynika z poniższych statystyk dla powiatu poznańskiego, z trudnościami na rynku pracy częściej borykają się kobiety. Jedną trzecią zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców powiatu (37,1%) stanowiły osoby długotrwale bezrobotne (osoby pozostające bez pracy dłużej niż 12 miesięcy), natomiast 15,3% zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby poniżej 25 roku życia. Czas poszukiwania pracy wpływa na szanse bezrobotnych na szybko zmieniającym się rynku pracy.

Bezrobotni zarejestrowani wg wieku i płci	
Ogółem	100%
Mężczyźni	42,5%
Kobiety	57,5%
24 lata i mniej	
Ogółem	15,3%
Mężczyźni	6,1%
Kobiety	9,2%
25-34	
Ogółem	27,9%
Mężczyźni	9,0%
Kobiety	18,9%
35-44	
Ogółem	20,9%
Mężczyźni	8,2%
Kobiety	12,7%
45-54	
Ogółem	17,7%
Mężczyźni	8,1%
Kobiety	9,6%
55 i więcej	
Ogółem	18,1%
Mężczyźni	11,1%
Kobiety	7,0%

Tab. 13. Procent bezrobotnych według wieku i płci w powiecie poznańskim w 2014 roku.
Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku, w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu, zarejestrowanych było 2639 osób powyżej 55 roku życia, co stanowi 18,1% ogółu zarejestrowanych.⁸ Największy odsetek bezrobotnych w powiecie poznańskim pod względem

⁸ GUS 2014

kategorię wieku stanowią osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata (27,9%). W przypadku podziału bezrobotnych według poziomu wykształcenia, najwyższy procent bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczo zawodowym (31%), policealnym oraz z gimnazjalnym i niższym niż gimnazjalnym (27,7%).

Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia i płci	
wyższe	
Ogółem	12,5%
Mężczyźni	3,9%
Kobiety	8,6%
policealne, średnie zawodowe	
Ogółem	19,5%
Mężczyźni	6,1%
Kobiety	13,3%
średnie ogólnokształcące	
Ogółem	9,4%
Mężczyźni	2,7%
Kobiety	6,7%
zasadnicze zawodowe	
Ogółem	31%
Mężczyźni	15,9%
Kobiety	15,1%
gimnazjalne i poniżej	
Ogółem	27,7%
Mężczyźni	13,9%
Kobiety	13,8%

Tab. 14. Procent bezrobotnych według poziomu wykształcenia w powiecie poznańskim w 2014 roku. Opracowanie własne na podstawie danych Bank Danych Lokalnych GUS.

W 2014 roku, 6,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie poznańskim stanowiły osoby niepełnosprawne (Dane: GUS) - ogółem 922 osoby (482 kobiety, 440 mężczyzn).

Na koniec grudnia 2014 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu, spośród wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych, 2,7% stanowiły osoby zamieszkujące gminę Pobiedziska.

Poniżej przedstawione zostały dokładne statystyki dotyczące bezrobocia w gminie w latach 2013-2014.

Wyszczególnienie	2013	2014
Bezrobotni ogółem	498	398
Bezrobotni długotrwale	209	161
Bezrobotni z prawem do zasiłku	90	88
Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia	141	114
Osoby bezrobotne do 25 roku życia	82	63

Tab. 15. Statystyki dotyczące bezrobocia w gminie Pobiedziska. Opracowanie własne na podstawie danych lokalnych.

Jak wynika z powyższych danych, w 2014 roku liczba osób bezrobotnych z gminy Pobiedziska zarejestrowanych w PUP w Poznaniu w zestawieniu z 2013 rokiem, pomniejszyła się o 100 osób. W 2014 roku liczba osób bezrobotnych długotrwale w gminie wyniosła 161 osób, bezrobotni z prawem do zasiłku - 88 osób, osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia - 114 osób, osoby bezrobotne do 25 roku życia - 63 osoby.

Wykluczenie społeczne

*Ośrodek Pomocy Społecznej w Pobiedziskach **poprawnie reaguje na potrzeby mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym**. Władze samorządowe podejmują działania aktywizujące osoby (w tym dzieci i młodzież) ze środowisk zagrożonych marginalizacją, m.in. poprzez organizację na terenie gminy świetlic środowiskowych. Pozytywną informacją jest funkcjonowanie **Centrum Integracji Społecznej , Spółdzielni Socjalnej oraz realizacja przez OPS prac społecznie użytecznych** te działania wpisują się w **inicjatywę ekonomii społecznej**. Należy pamiętać, że długotrwałe bezrobocie bardzo często prowadzi do ubóstwa, które z kolei wiąże się z wykluczeniem kulturowym, społecznym oraz ekonomicznym. Z jednej strony, oferowanie środków finansowych przez OPS może doprowadzić do pogłębiania się zjawiska wyuczonej bezradności, lecz z drugiej strony ich ograniczenie może spowodować znaczny spadek jakości poziomu życia danej rodziny.*

Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. Do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem można zaliczyć rodziny, w których członkowie utrzymują się z niezarobkowych źródeł, innych niż renta czy emerytura. Utrwalanie się biedy powoduje zmianę stylu życia rodziny oraz przyczynia się do powstania wielu niekorzystnych zjawisk, jak: zaniedbania w opiece i wychowaniu, alkoholizm, przemoc w rodzinie, przestępczość. Ubóstwo może doprowadzić również do niepożądanego zjawiska jakim jest bezdomność.

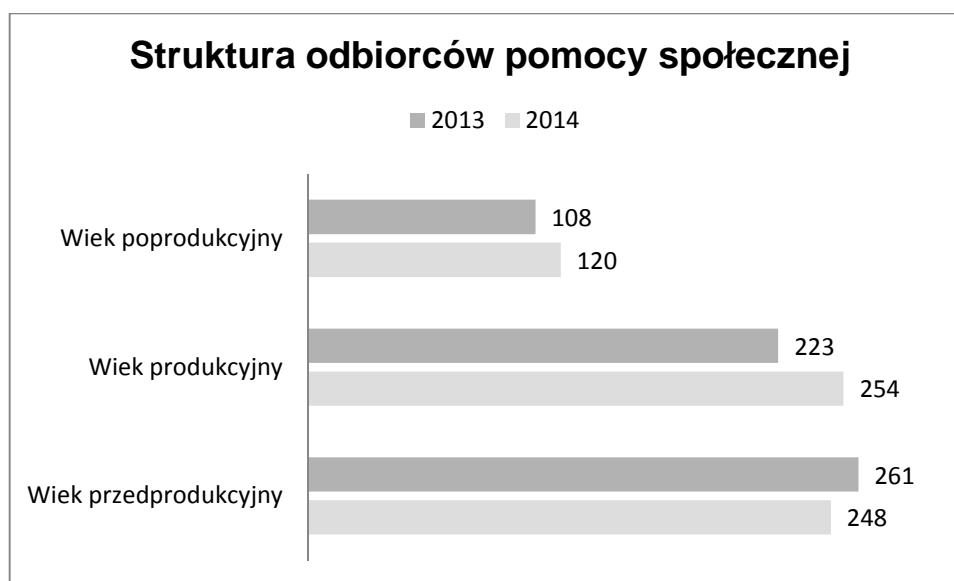
Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej mogą liczyć na pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej w Pobiedziskach, który oferuje wsparcie w formie świadczeń pieniężnych (zasiłek celowy, zasiłek okresowy, zasiłek stały, zasiłek celowy specjalny) oraz pomoc o charakterze niepieniężnym, do której zaliczyć można pracę socjalną, opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, sprawienie pogrzebu, zapewnienie schronienia, odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, dożywianie dzieci.

Powody przyznania pomocy		
Powód:	2013	2014
Ubóstwo	168	156
Bezrobocie	113	99
Niepełnosprawność	108	100
Długotrwała lub ciężka choroba	122	122
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	33	37
Alkoholizm	11	10
Inne	85	66

Tab.16. Powody przyznania pomocy społecznej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pobiedziskach w latach 2013 - 2014.

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w latach 2013-2014 było ubóstwo oraz długotrwała lub ciężka choroba. W 2014 roku ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych pomocy udzielono 37 rodzinom, ze względu na problem bezrobocia - 99 rodzinom, natomiast z powodu niepełnosprawności - 100 rodzinom.

Warto również przyjrzeć się strukturze odbiorców pomocy społecznej ze względu na ekonomiczną kategorię wieku. Szczegółowe dane obrazujące tę strukturę zostały przedstawione poniżej. W 2014 roku, pomoc społeczna została udzielona 261 osobom w wieku 0 - 17 lat, w tym 118 kobietom (2013 rok - 248 osób, w tym 118 kobiet), 223 osobom w wieku produkcyjnym, w tym 106 kobietom (2013 rok - 254 osoby, w tym 122 kobiety) oraz 108 osobom w wieku poprodukcyjnym, w tym 48 kobietom (2013 rok - 120 osób, w tym 48 kobiet).

Wykres nr 3. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na ekonomiczną kategorię wieku. Opracowanie własne na podstawie danych lokalnych.

Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej mogą skorzystać z wielu różnych form pomocy świadczonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pobiedziskach. Poniższa tabela przedstawia statystyki dotyczące pomocy w zakresie przyznawania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych mieszkańcom gminy.

Rok	2013	2014
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie pieniężne	253	268
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie rzeczowe	263	223
Liczba rodzin, którym udzielono pomocy w formie porady	342	364

Tab. 17. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia w latach 2013-2014. Opracowanie własne na podstawie danych lokalnych.

W 2013 roku wydano 858 świadczeń, w tym 263 osobom udzielono świadczenia rzeczowe, 253 osobom - świadczenia pieniężne, 342 osobom - świadczenia porady. W 2014 roku ogółem wydano 856 świadczeń, w tym 223 osobom wydano świadczenia rzeczowe, świadczenia pieniężne udzielono 268 osobom, 364 osobom udzielono świadczeń porady.

Jak wynika z "Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych" zrealizowanej w 2015 roku, połowa badanych mieszkańców uważa, że zubożenie społeczeństwa to bardzo ważny oraz poważny problem społeczny w ich gminie. Zdaniem respondentów, osoby najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym to osoby uzależnione (49,5% wskazań na tę odpowiedź) oraz osoby starsze (38,1%). 31,4% badanych mieszkańców odpowiedziało, że grupą szczególnie narażoną na wykluczenie społeczne są rodziny wielodzietne. Od 16 czerwca 2014 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Pobiedziskach realizuje ogólnopolski program skierowany do rodzin wielodzietnych - Karta Dużej Rodziny. Posiadanie Karty Dużej Rodziny uprawnia do korzystania z ulg oraz licznych przywilejów. Ponadto, gmina Pobiedziska uczestniczy w realizacji programu Wielkopolska Karta Rodziny, realizowanego przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego. Członkowie rodzin wielodzietnych (3 +), którzy są w posiadaniu Wielkopolskiej Karty mogą korzystać na preferencyjnych warunkach z katalogu ofert: kultury, edukacji, rekreacji, transportu i usług na terenie województwa wielkopolskiego.⁹

Zaledwie 20,2% badanych mieszkańców gminy Pobiedziska posiada wiedzę na temat działań prowadzonych przez władze lokalne, których celem jest wspieranie osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Władze samorządowe gminy Pobiedziska powinny

⁹ <http://opspobiedziska.pl/karta-duzej-rodziny/>

podjąć działania mające na celu popularyzację działań skierowanych do osób zagrożonych marginalizacją.

Instytucją funkcjonującą na terenie gminy, która przeciwdziała wykluczeniu społecznemu jest Centrum Integracji Społecznej w Gminie Pobiedziska, które działa od 2013 roku. Głównym zadaniem Centrum jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób borykających się z problemem bezrobocia. Zainteresowani po podpisaniu Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego są kierowani na warsztat zawodowy (warsztat ogrodniczo - porządkowy, warsztat budowlany lub warsztat opieki nad osobą zależną). Uczestnictwo w zajęciach Centrum Integracji Społecznej dostarcza zainteresowanym nie tylko wiedzy z zakresu warsztatu, w którym bierze udział, ale również zdobywa wiedzę na temat przedsiębiorczości, tworzenia dokumentów aplikacyjnych, przebiegu rozmów kwalifikacyjnych, obsługi komputera, programów biurowych oraz wiedzę na temat spółdzielni socjalnych. Mieszkańcy gminy Pobiedziska w Centrum Integracji Społecznej mogą również uzyskać wsparcie doradcy zawodowego, pracownika socjalnego oraz prawnika.

Na terenie gminy funkcjonują dwie placówki opiekuńczo - wychowawcze wsparcia dziennego: świetlica środowiskowa w Pobiedziskach oraz świetlica środowiskowa "Za płotem" w Kocanowie. Adresatami zajęć realizowanych przez wymienione placówki są dzieci i młodzież w wieku od 6 do 16 lat. Celem działań prowadzonych w świetlicach jest aktywizacja i integracja społeczna najmłodszych mieszkańców gminy oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu tej grupy. Zajęcia oferowane w świetlicach to m.in. zajęcia ruchowe, plastyczne oraz komputerowe. Wychowankowie uczą się zasad kooperacji i współzawodnictwa grając w gry planszowe oraz gry zespołowe. Dzieci i młodzież z terenu gminy brały również udział w półkoloniach letnich.

Bezdomność

*W gminie Pobiedziska występuje zjawisko bezdomności. Nieliczna grupa mieszkańców gminy boryka się z problemami mieszkaniowymi, które mogą prowadzić w przyszłości do bezdomności tych osób oraz ich rodzin. Samorządowe instytucje pomocowe właściwie reagują na komunikaty o przypadkach bezdomności występującej na terenie gminy Pobiedziska. Na pozytywną ocenę zasługuje fakt, iż w gminie realizowany jest program "Kierunek rozwoju lokalnej polityki społecznej miasta i gminy Pobiedziska w zakresie bezdomności oraz zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych dla osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem na lata 2015 - 2025", którego celem jest utworzenie **mieszkań chronionych** oraz dalsze utrzymywanie mieszkania interwencyjnego.*

Bezdomność określa się jako względnie trwałą sytuację człowieka nieposiadającego miejsca spełniającego warunki mieszkalne, w którym mógłby stale i bez ograniczeń przebywać, ani aktualnej możliwości lub chęci uzyskania takiego miejsca. Bezdomność może być również efektem dobrowolnie podjętej decyzji o wyborze takiego stylu życia, występowania patologii w rodzinie, trudności po opuszczeniu zakładu karnego jak również może być wynikiem eksmisji stanowiącej jedną z częstszych przyczyn bezdomności. Większość bezdomnych żyje w ubóstwie. Ze zjawiskiem bezdomności wiążą się również niekorzystne zjawiska, jak przestępczość wśród bezdomnych, ich zły stan zdrowia, uzależnienia. Bezdomność określa się jako względnie trwałą sytuację człowieka nieposiadającego miejsca spełniającego warunki mieszkalne, w którym mógłby stale i bez ograniczeń przebywać, ani aktualnej możliwości lub chęci uzyskania takiego miejsca. Bezdomność może być również efektem dobrowolnie podjętej decyzji o wyborze takiego stylu życia, występowania patologii w rodzinie, trudności po opuszczeniu zakładu karnego jak również może być wynikiem eksmisji stanowiącej jedną z częstszych przyczyn bezdomności. Większość bezdomnych żyje w ubóstwie. Ze zjawiskiem bezdomności wiążą się również niekorzystne zjawiska, jak przestępczość wśród bezdomnych, ich zły stan zdrowia, uzależnienia. Ośrodek Pomocy Społecznej w Pobiedziskach opracował projekt rozwoju lokalnej polityki społecznej w zakresie bezdomności "Kierunek rozwoju lokalnej polityki społecznej miasta i gminy Pobiedziska w zakresie bezdomności oraz zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych dla osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem na lata 2015 - 2025". Głównym założeniem programu jest stworzenie spójnego systemu pomocy w gminie dla osób oraz grup, które są bezdomne lub też są narażone na wykluczenie społeczne oraz zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością.

W 2015 roku w ewidencji Ośrodka Pomocy Społecznej w Pobiedziskach z diagnozą bezdomności jest 11 osób (9 mężczyzn, 2 kobiety). Główna przyczyna bezdomności tych osób

to trudności występujące po opuszczeniu zakładu karnego. Inne przyczyny to: eksmisja z mieszkania, niezaradność życiowa, przemoc w rodzinie. Na podstawie danych Referatu Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami, w 2015 roku 15 osób (rodzin) oczekiwało na najem lokalu wchodzącego w skład gminnego zasobu lokalowego.

Działaniem interwencyjnym, które w najbliższej przyszłości zostanie podjęte przez władze samorządowe gminy Pobiedziska jest stworzenie mieszkań chronionych dla bezdomnych i dla osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem oraz utrzymywanie nadal w zasobach gminnych mieszkania interwencyjnego. Mieszkanie interwencyjne ma na celu tymczasowe zapewnienie schronienia dla osób w kryzysie ,ofiar przemocy w rodzinie ,osób bezdomnych. Oraz przypadku klęski żywiołowej lub zdarzenie losowego wymagającego udzielenia natychmiastowego schronienie

Niepełnosprawność

Niepełnosprawni zamieszkujący gminę Pobiedziska mogą liczyć na wsparcie ze strony instytucji pomocowych, organizacji pozarządowych oraz placówek oświatowych. Osoby niepełnosprawne, ze względu na ograniczenia fizyczne w wykonywaniu niektórych czynności zawodowych, są szczególnie narażone na wykluczenie ekonomiczne. Bariery architektoniczne i transportowe to główne trudności w prowadzeniu życia społecznego i kulturowego przez osoby niepełnosprawne. Działanie w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym, jakie powinno zostać wdrożone, to stopniowa eliminacja wyżej wymienionych ograniczeń. W tym miejscu należy również pamiętać o niekorzystnych prognozach demograficznych. Wzrost udziału populacji osób w wieku poprodukcyjnym narzuca potrzebę działania w tym obszarze.

Na wykluczenie społeczne i marginalizację szczególnie są narażone osoby niepełnosprawne. Nie istnieje jedna definicja tego terminu; możemy wyróżnić niepełnosprawność w model medycznym, społecznym, funkcjonalnym oraz prawnym. Prawo polskie definiuje niepełnosprawnych jako osoby, których stan fizyczny lub psychiczny uniemożliwia lub ogranicza trwale lub przez pewien okres czasu prawidłowe wypełnianie zadań związanych z rolą społeczną. Ze względu na formalny podział możemy wyróżnić 3 podstawowe stopnie niepełnosprawności tj. znaczna, umiarkowana oraz lekka.¹⁰ Według Światowej Organizacji Zdrowia osoba niepełnosprawna to taka, która nie może samodzielnie, częściowo lub całkowicie zapewnić sobie możliwości normalnego życia indywidualnego i społecznego na skutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia sprawności fizycznej lub psychicznej.¹¹ W Polsce liczba niepełnosprawnych wzrasta, co może wiązać się między innymi ze starzeniem się społeczeństwa. Natężenie zjawiska niepełnosprawności nasila się wraz z wiekiem. Do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności można zaliczyć choroby, wypadki, zatrucia i urazy.¹²

Według danych GUS z 2011 roku, osoby niepełnosprawne z powiatu poznańskiego stanowiły 10,5% ogółu wszystkich mieszkańców powiatu (informacje zebrane na podstawie dobrowolnych deklaracji badanych w Narodowym Spisie Powszechnym). Poniższa tabela prezentuje informacje na temat liczby mieszkańców powiatu poznańskiego według kategorii niepełnosprawności w 2011 roku. Największy udział niepełnosprawnych stanowią osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności znacznym. 5,8% ogółu osób

---

¹⁰ Balcerzak - Paradowska B.: Sytuacja osób niepełnosprawnych w Polsce. W: Raport IPiSS, Warszawa 2002

¹¹ Ibidem. WHO

¹² GUS: Stan zdrowia ludności Polski w przekroju terytorialnym w 2004 roku. Warszawa 2007; S. Kostrubiec, Stan zdrowia niepełnosprawnych. W: Sytuacja demograficzna Polski. Raport 2005 - 2006

niepełnosprawnych z powiatu poznańskiego stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 53,2% ogółu niepełnosprawnych to osoby w wieku produkcyjnym, a 41%- osoby w wieku poprodukcyjnym. 48% wszystkich niepełnosprawnych z powiatu poznańskiego stanowili mężczyźni, a pozostałą część kobiety.

Odsetek mieszkańców powiatu poznańskiego według kategorii niepełnosprawności	
	2011
Ogółem niepełnosprawne razem	100,0% (N=60461)
osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności znacznym	69,9%
osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym	17,6%
osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności lekkim	25,2%
osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności nieustalonym	20,7%
osoby niepełnosprawne prawnie w wieku 0-15 lat z orzeczeniem o niepełnosprawności	3,0%
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie razem	3,5%
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności całkowite	30,1%
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności poważne	1,9%
osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności umiarkowane	6,8%

Tab. 18. Statystyki dotyczące niepełnosprawności według kategorii niepełnosprawności dla całego powiatu poznańskiego w 2011 roku. Opracowanie własne na podstawie danych GUS. N=60461

W 2014 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Pobiedziskach udzielił wsparcia 100 rodzinom, a w 2013 roku - 108 rodzinom z powodu problemu niepełnosprawności.

Niepełnosprawne dzieci z gminy Pobiedziska mogą realizować obowiązek nauki szkolnej w Szkole Podstawowej w Węglewie i w Gimnazjum we Wronczynie. W roku szkolnym 2015/2016 w Szkole Podstawowej w Węglewie powstały dwa oddziały integracyjne (klasa I i V). W pozostałych klasach dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych opracowane zostały Indywidualne Programy Terapeutyczno - Edukacyjne. Ponadto, w Przedszkolu "Wesołe Skrzaty" w Pobiedziskach funkcjonuje oddział integracyjny, którego

celem jest umożliwienie dzieciom niepełnosprawnym zdobywania wiedzy i umiejętności. Na terenie gminy funkcjonuje Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Dostępność tego typu placówek w gminie jest szczególnym udogodnieniem dla rodziców dzieci niepełnosprawnych.

Według Światowej Organizacji Zdrowia, zdrowie psychiczne to pełny stan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka.¹³ Definicja socjologiczna określa zdrowie psychiczne jako zdolność przystosowania się jednostki do norm kulturowych i środowiska społecznego, uwewnętrzniania norm w przebiegu socjalizacji, umiejętności prawidłowego funkcjonowania w grupie i rolach społecznych. W ramach zdrowia psychicznego możemy wyróżnić zaburzenia psychiczne oraz niepełnosprawność intelektualną. Osoby borykające się z problemami psychicznymi borykają się z także problemem bezrobocia – dane wskazują, że blisko $\frac{3}{4}$ osób przynależących do tej grupy nie pracuje zawodowo.¹⁴ W latach 2012-2015 został zrealizowany Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Pobiedziska. W tym celu powołano Centrum Rehabilitacji Społecznej i Poradnictwa Specjalistycznego "Luiza", która jest w strukturze organizacyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej w Pobiedziskach. Placówka ta świadczy usługi na rzecz osób i rodzin zaburzonych psychicznie oraz osób z zaburzeniami psychicznymi z współistniejącym problemem alkoholowym.

Bardzo aktywnie działa Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Aktywności Lokalnej dla Ciebie. Celem Stowarzyszenia jest działalność na rzecz osób niepełnosprawnych poprzez niesienie tym osobom wszechstronnej pomocy we wszystkich dziedzinach życia, w szczególności pomocy w leczeniu, rehabilitacji i edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych niepełnosprawnych. Stowarzyszenie realizuje projekt powstania Warsztatów Terapii Zajęciowej, gdzie oficjalne otwarcie przewiduje się w miesiącu styczniu 2016 roku.

Zagrożenia współczesnej rodziny

---

¹³ WHO

¹⁴ <http://www.powrot.org/chorzy-psychicznie-a-zatrudnienie/>

Władze lokalne Pobiedziska są **świadome istnienia przemocy domowej w środowisku lokalnym**. W gminie zostały zrealizowane badania społeczne, które miały na celu poznanie społecznych postaw wobec zjawiska przemocy domowej oraz określenia właściwego rozmiaru występowania tego problemu. Do potrzebujących rodzin skierowane są odpowiednie inicjatywy pomocowe (mieszkanie interwencji kryzysowej, Punkt Konsultacyjno - Terapeutyczny). Instytucje samorządowe, placówki oświatowe oraz organizacje pozarządowe i placówki wsparcia dziennego powinny podjąć współpracę w ramach której należy **opracować skuteczny program oddziaływań profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem przemocy**. Największym zagrożeniem dla rodzin doświadczających przemocy domowej, jest narażenie ofiar na dalsze przebywanie ze sprawcą, w związku z tym należy zapewnić schronienie ofiarom przemocy a także rozwinąć działalność psychoedukacyjną dla sprawców.

Zgodnie z art.16 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka rodzina jest naturalną podstawową komórką społeczną¹⁵, spełniającą wiele funkcji w społeczeństwie. Obecnie zagrożeniem dla stabilizacji życia rodzinnego w Polsce są trudności na rynku pracy i problemy finansowe. Bezrobocie głównych żywicieli rodziny, trwałe ubóstwo mogą przyczynić się do wystąpienia szeregu niekorzystnych zjawisk, jak przemoc w rodzinie, przestępczość, alkoholizm, niedożywienie dzieci, brak należytej opieki i działań wychowawczych, choroby somatyczne i psychiczne.

Jak wynika z danych zawartych w rozdziale dotyczącym wykluczenia społecznego na terenie gminy Pobiedziska, znaczna część klientów Ośrodka Pomocy Społecznej korzysta z jego pomocy z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej i prowadzenia gospodarstwa domowego - 33 rodziny w 2013 roku oraz 37 rodzin w 2014 roku.

Przemoc w rodzinie definiowana jest jako określony rodzaj zachowań zorientowanych na członka rodziny, które naruszają prawa oraz dobre osobiste danej jednostki. Odwołując się do art. 115 § 11 Kodeksu Karnego, osoby wobec których stosowana jest przemoc, narażone są na utratę życia, uszczerbku na zdrowiu fizycznym i/lub psychicznym, naruszenie godności i nietykalności cielesnej oraz wolności.¹⁶ W tym miejscu warto wyróżnić kryteria mówiące o tym, kiedy mamy do czynienia z zachowaniami przemocowymi:¹⁷

¹⁵ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka

¹⁶ Reszpondek- Marcisz Dominika, Pojęcie przemocy na gruncie ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie a przestępstwo z art. 207§ 1 K.K

¹⁷ Reszpondek- Marcisz Dominika, Pojęcie przemocy na gruncie ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie a przestępstwo z art. 207§ 1 K.K

- Intencjonalność- działania osoby stosującej przemoc są celowe; nie polegają jedynie na wyrządzeniu krzywd moralnych oraz fizycznych, ale przede wszystkim na osiągnięciu władzy oraz kontroli nad ofiarą.
- Nierówność siły- osoba stosująca przemoc charakteryzuje się nie tylko przewagą fizyczną; nierówność siły może objawiać się poprzez zajmowaną pozycję społeczną, status. Sprawca przemocy odczuwa i okazuje przewagę nad swoją ofiarą.
- Naruszenie godności i pozbawianie praw.
- Wywoływanie negatywnych emocji, cierpienia oraz wyrządzanie szkód psychicznych i fizycznych.

Należy pamiętać, że przemoc w rodzinie jest zazwyczaj zjawiskiem permanentnym. Do głównych czynników ryzyka przemocy należą normy społeczne, które objawiają się w postaci przyzwolenia i akceptacji środowiska na tego typu akty. Inne czynniki to dziedziczenie wzorca przemocy, który może być przekazywany przez starszych członków rodziny na młodsze pokolenia - dzieci będące świadkami przemocy internalizują tego typu zachowania, które następnie są utrwalane w procesie socjalizacji. Uzależnienie i nadużywanie alkoholu oraz stres związany z problemami ekonomicznymi i brak wsparcia od instytucji pomocowych również przyczynia się do występowania zjawisk przemocy. Możemy wyróżnić następujące typy zachowań przemocowych:

- przemoc fizyczna (zadawanie bólu fizycznego, obrażeń cielesnych, pozbawienie życia),
- przemoc psychiczna (wywoływanie szkód moralnych),
- przemoc seksualna (wymuszanie na drugiej osobie zachowań seksualnych),
- przemoc ekonomiczna (ograniczanie zasobów finansowych i materialnych, uzależnienie ekonomiczne od sprawcy),
- zaniedbanie.

Badanie zjawiska przemocy jest trudnym zadaniem. Często bowiem ofiary agresji nie przyznają się do tego iż są krzywdzone przez najbliższych, co może być spowodowane, między innymi, racjonalizacją, usprawiedliwianiem sprawców, obwinianiem siebie. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności, o czym świadczą wyniki CBOS cytowane poniżej. Do zakresu działań władz samorządowych powinna należeć pomoc ofiarom przemocy oraz podejmowanie kroków mających na celu przeciwdziałanie tego typu zjawiskom w rodzinach.

„Częściej niż co czwarty Polak (28%) deklaruje, że zna osobiście lub z widzenia kobiety bite przez partnerów. (...)Co trzecia kobieta (32%) deklaruje, że zna kobiety bite przez mężów. Obecnie co dziewiąty respondent żyjący w stałym związku (11%) deklaruje, że doświadczył przemocy domowej (5% przyznaje, że w ich przypadku takie zdarzenia miały miejsce co najmniej kilka razy). Również co dziewiąty dorosły (11%) przyznaje, że zdarzyło mu się być sprawcą przemocy domowej.”¹⁸

Poniżej zostały przedstawione statystyki dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie, który funkcjonuje w gminie Pobiedziska:

2013 rok:

- Liczba utworzonych grup roboczych - 43
- Liczba posiedzeń grup roboczych - 149
- Liczba osób objętych pomocą grup roboczych/dotkniętych przemocą w rodzinie - 56
- Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Kart” - 33

2014 rok:

- Liczba utworzonych grup roboczych - 48
- Liczba posiedzeń grup roboczych - 153
- Liczba osób objętych pomocą grup roboczych/dotkniętych przemocą w rodzinie - 59
- Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Kart” - 42

Jak wynika z "Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych" przeprowadzonej w 2015 roku, 1/4 badanych mieszkańców gminy Pobiedziska zna osoby ze swojego otoczenia, które doznają przemocy fizycznej ze strony członka rodziny, natomiast 41% ankietowanych zna osoby, które doznają przemocy psychicznej. Aż 43% badanych mieszkańców zna dzieci w swoim otoczeniu, które są bite przez rodziców lub opiekunów, natomiast co dziesiąty respondent uważa, że kary fizyczne są dobrą metodą wychowawczą. Pozytywną informacją wyłaniającą się z badań jest to, iż społeczność zamieszkująca gminę Pobiedziska w zdecydowanej większości zna instytucje, do których należy się udać by pomóc osobie, która jest ofiarą przemocy. Większość badanych nie uznaje okoliczności usprawiedliwiających stosowania przemocy; zaledwie 7% mieszkańców uznaje wystąpienie takich okoliczności. Jak wynika z Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych 2015, w rodzinach

---

¹⁸ CBOS „Przemoc i konflikty w domu”, 2012r.

młodych mieszkańców gminy panuje dobra atmosfera - uczniowie pozytywnie oceniają jakość relacji z rodzicami.

"Diagnoza Zjawiska Przemocy i Zaniedbania wobec Osób Starszych i Niepełnosprawnych w Gminie Pobiedziska 2013", wykazuje, że ponad połowa badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, iż pomaganie ofiarom przemocy w rodzinie jest obowiązkiem każdego człowieka, natomiast 15% ankietowanych wskazało, że nie zgadza się z tą opinią. W niniejszym badaniu, mieszkańców, którzy byli świadkami przemocy w rodzinie, zapytano o ich reakcję.¹⁹ Połowa tej grupy osób odpowiedziała, że zainteresowali się zaistniałą sytuacją i zwrócili uwagę sprawcy przemocy; 1/3 tej z tej grupy powiadomiła najbliższą rodzinę, 1/3 zadzwoniła na policję, natomiast co dziesiąty respondent, który był świadkiem przemocy w rodzinie nie zareagował na zaistniałą sytuację.

Władze gminy Pobiedziska realizują "Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2010-2020".²⁰ Celem ogólnym Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie jak również zwiększenie ochrony rodzin, w których ten problem występuje. Cele szczegółowe programu to: podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup społecznych, zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, dostosowanie zasobów istniejących na terenie miasta i gminy Pobiedziska do potrzeb tworzonego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom, w których występuje przemoc z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków w rodzinie, zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom, w których występuje przemoc z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodzin, zintegrowanie środowisk i działań na rzecz ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie.

Do głównych zasobów instytucjonalnych gminy Pobiedziska w sferze rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie należy m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej w Pobiedziskach, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie oraz Punkt Konsultacyjno - Terapeutyczny. Do zadań realizowanych przez Punkt należy:

- udzielanie wsparcia osobom współzależnym;

---

¹⁹ N=76

²⁰ Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym w związku z art.6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. nr 180 poz. 1493, Dz. U. Nr 125, poz. 842).

- prowadzenie interwencji kryzysowych;
- prowadzenie psychoedukacji;
- pomoc w rozpoznawaniu szkodliwych schematów zachowań współzależnościowych;
- pomoc w rozpoznawaniu i wyrażaniu uczuć;
- pomoc w uzyskaniu większej świadomości siebie i swoich możliwości;
- poprawa umiejętności komunikowania się z innymi ludźmi;
- doradztwo w sytuacjach problemowych zgłaszanych przez klientów;
- uczenie dbania o własną autonomię, obrony przed presją i manipulacją;
- motywowanie do udziału w grupowych zajęciach terapeutycznych
- wstępna diagnoza i ocena sytuacji klienta (zasoby i deficyty) oraz sytuacji jego rodziny a w szczególności dzieci.
- psychoedukacja w zakresie zjawiska przemocy domowej.
- informowanie o możliwych do podjęcia działaniach, zakresie kompetencji poszczególnych służb, w tym o procedurze Niebieskiej Karty.
- udzielanie wsparcia, pomoc w ocenie potrzeb, motywowanie do podjęcia działań w celu poprawy sytuacji.
- informowanie o możliwościach uzyskania pomocy prawnika, terapeuty uzależnień, psychologa oraz o działalności instytucji wspierających ofiary przemocy w rodzinie funkcjonujących poza terenem Pobiedzisk.
- inicjowanie działań interwencyjnych ukierunkowanych na natychmiastowe przerwanie przemocy w sytuacjach bezpośredniego.

W tym miejscu należy dodać, iż mocną stroną gminy jest to, iż osoby doznające przemocy domowej w środowisku rodzinnym, mogą znaleźć schronienie w mieszkaniu interwencji kryzysowej w Pobiedziskach przy ulicy Zaulek.

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych

*Mieszkańcy gminy są świadomi powagi problemu uzależnień. Jak pokazują wyniki badań, które zostały przeprowadzone na potrzeby realizacji "Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych" w 2015 roku, młodzi mieszkańcy często przejawiają zachowania agresywne pod wpływem alkoholu. 57,3% badanych mieszkańców uważa, że spożywanie alkoholu przez osoby dorosłe i nieletnie w środowisku lokalnym w ciągu ostatnich 10 lat wzrosło. Zagrożenie stanowią również osoby pijące alkohol w obrębie punktów sprzedaży, co jest związane m.in. ze społecznym przyzwoleniem dla picia alkoholu. Sprzedawcy pracujący na terenie gminy, nie mają problemu z odmawianiem sprzedaży alkoholu i papierosów osobom nieletnim. 1/4 badanych mieszkańców uważa, że alkohol jest towarem szczególnym dlatego dostęp do niego powinien być ograniczony i kontrolowany. Niepokojącą informacją jest **brak wiedzy dorosłych mieszkańców o lokalnych działaniach, których celem jest przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniu**. Niski procent osób dorosłych miał kontakt z narkotykami. Wyzwaniem dla placówek oświatowych, instytucji samorządowych i pozarządowych na lata 2010-2020 jest wdrożenie programów profilaktycznych.. Działaniem strategicznym, które powinno zostać zrealizowane w ramach przeciwdziałania uzależnieniom, powinno być zorganizowanie warsztatów profilaktycznych dotyczących zagrożeń w sieci, cyberprzemocy oraz uzależnienia od komputera.*

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiążą się nie tylko konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, ale również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Niepokojące jest zjawisko stałego obniżania się granicy wieku inicjacji alkoholowej młodzieży.²¹ Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy oraz wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez kogoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich. Jak wynika z danych szacunkowych podanych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, około 2% populacji jest uzależniona od alkoholu oraz około 4% małych dzieci wychowuje się w rodzinie do której przynależy osoba uzależniona od alkoholu. Szacuje się, że w gminach o wielkości do 10 000 osób na uzależnienie od alkoholu cierpi średnio około 200 osób, około 400 osób dorosłych żyje w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice) oraz około 400 dzieci wychowuje się w rodzinach alkoholików. Jak wynika z danych szacunkowych PARPA, w gminach do 10 000 mieszkańców, mieszka około 500 - 700 osób pijących szkodliwie oraz około 530 ofiar przemocy domowej w rodzinach

²¹ Minkiewicz A. (2001) Patologia społeczna. W: Kurzynowski A. (red.), *Polityka społeczna*. Warszawa: Instytut Gospodarstwa Społecznego SGH, s. 291-292.

z problemem alkoholowym. Zjawisko uzależnienia od alkoholu jest bardzo trudne do zbadania, lecz na podstawie powyższych danych można szacować, że gminę Pobiedziska zamieszkuje około 400 osób uzależnionych od alkoholu, a około 800 dzieci oraz 800 dorosłych żyje w otoczeniu alkoholika.

Dane dotyczące rynku alkoholowego w gminie Pobiedziska:

Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych - 150, w tym:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
  - do 4,5% - 31
  - od 4,5% do 18%- 24
  - powyżej 18% - 27
- do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
  - do 4,5% - 9
  - od 4,5% do 18%- 3
  - powyżej 18% - 15

W 2013 roku z powodu problemu uzależnień od alkoholu z pomocy OPS korzystało 11 rodzin, natomiast w 2014 roku - 10 rodzin. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pobiedziskach w 2013 roku przeznaczył 64 400 zł na pomoc rodzinom z problemem alkoholowym. W 2013 roku skierowano 11 wniosków o leczenie odwykowe do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Społecznych w Pobiedziskach, natomiast w 2014 roku - 24 wnioski.

Poniżej przedstawione zostały rodzaje przestępstwa/wykroczenia popełnionego pod wpływem środków odurzających na terenie gminy Pobiedziska:

- Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości
  - 2013 rok - 45
  - 2014 rok - 23
- Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu
  - 2013 rok - 19
  - 2014 rok - 29
- Zakłócanie porządku publicznego
  - 2013 rok - 983
  - 2014 rok - 1385
- Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu
  - 2013 rok - 3

- 2014 rok - 4
- ✚ Przesłępstwa kryminalne – ogólnie
  - 2013 rok - 164
  - 2014 rok - 183
- ✚ Czyny karalne popełnione przez nieletnich - ogólnie
  - 2013 rok - 13
  - 2014 rok - 8
- ✚ Osoby zatrzymane do wyrzeźwienia ogółem
  - 2013 rok - 85
  - 2014 rok - 82

Zakres badania w ramach "Diagnozy Lokalnych Problemów Społecznych" obejmuje szereg problemów, w tym spożywania alkoholu i narkotyków przez dorosłych mieszkańców, a także doświadczeń młodych mieszkańców z substancjami psychoaktywnymi. Znaczny odsetek mieszkańców wymienił alkoholizm jako najpoważniejszy problem społeczny występujący wśród społeczności zamieszkujących gminę Pobiedziska. Niewielki odsetek badanych mieszkańców (19%) wskazał na częste spożywanie alkoholu (kilka razy w miesiącu), zaś 7,8% badanych dorosłych mieszkańców Pobiedziska przyznało, że przynajmniej raz w życiu zażyło narkotyki. Załedwie 22,8% mieszkańców gminy Pobiedziska wie o lokalnych działaniach, których celem jest przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniu od narkotyków i alkoholu.

Poniższa tabela przedstawia statystyki dotyczące doświadczeń uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z substancjami psychoaktywnymi.

Problem społeczny	Szkoly Podstawowe		Gimnazjum	
	N	%	N	%
Picie alkoholu	19	13,6	69	42,1
Palenie papierosów	6	4,3	31	19
Używanie narkotyków	-	-	7	4,3
Używanie dopalaczy	-	-	-	-

Tab.19. Nasilenie określonych problemów społecznych w poszczególnych grupach wiekowych.
N – ilość osób, które przyznają się do używania środków psychoaktywnych oraz papierosów.

Dane zamieszczone w powyższej tabeli przedstawiają odpowiedzi uczniów na pytania o przynajmniej jednorazowe doświadczenie z napojami alkoholowymi, papierosami, narkotykami i dopalaczami; odnoszą się one do zjawiska eksperymentowania przez dzieci i młodzież z tymi substancjami. Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek osób

sięgających po wybrane rodzaje substancji psychoaktywnych. Najbardziej rozpowszechnione jest wśród uczniów spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie wyrobów tytoniowych. Żaden z uczniów szkoły podstawowej nie odpowiedział twierdząco na pytanie o używanie dopalaczy w ciągu swojego życia

Problem nadużywania alkoholu występuje w gminie Pobiedziska, lecz istnieją ośrodki i instytucje, oferujące specjalistyczną pomoc, z której mogą korzystać osoby z problemami alkoholowymi. W Pobiedziskach funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Podkomisja Interwencyjno - Motywująca. Poniższe dane dotyczą działalności wymienionych jednostek:

 Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

2013 rok: Posiedzenia KRPA (ogółem 48) w tym:

- Ogólne posiedzenia Komisji- 4
- Posiedzenia podkomisji interwencyjno- motywującej- 50
- Przeprowadzono rozmowy - 79
- Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych - 3
- Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, dotyczące zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży- 82 (dotyczących jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych - 12).

2014 rok: Posiedzenia KRPA (ogółem 43) w tym:

- Ogólne posiedzenia Komisji - 5
- Posiedzenia podkomisji interwencyjno- motywującej - 47
- Przeprowadzono rozmowy - 46
- Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych - 4
- Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, dotyczące zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży- 54 (dotyczących jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych - 18).

🚦 Działalność Podkomisji Interwencyjno-Motywuującej:

2013 rok - do Komisji wpłynęło:

- Wniosków o leczenie odwykowe - 27
- zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych - 14
- wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego - 11

2014 rok - do Komisji wpłynęło:

- Wniosków o leczenie odwykowe - 23
- zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych - 12
- wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego - 9

Zarówno w ubiegłych latach jak i w 2015 roku w gminie Pobiedziska kontynuowano realizację "Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii". Misją programu na 2015 roku było przeciwdziałanie nietrzeźwości wśród kierowców. Cele operacyjne Programu to ograniczenie szkód zdrowotnych, wynikających ze spożywania alkoholu, ograniczenie zjawiska picia alkoholu przez dzieci i młodzież, ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego, w tym szkód zdrowotnych i rozwojowych dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, ograniczenie przypadków naruszeń prawa w związku z alkoholem i narkotykami.

Tak jak już to wcześniej zostało wspomniane w części o instytucjach świadczących pomoc w przypadku występowania przemocy w rodzinie, zainteresowani borykający się z problemem uzależnienia lub osoby współuzależnione mogą skorzystać z pomocy Punktu Konsultacyjno - Terapeutycznego.

Rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz technologii sprawił, że pojawiły się nowe formy uzależnień behawioralnych. Nadmierne korzystanie z komputera może przeistoczyć się w uzależnienie, a co za tym idzie, może doprowadzić do poważnych konsekwencji oddziałujących na zdrowie psychiczne jednostki. Jak wynika z "Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych" zrealizowanej w 2015 roku na terenie gminy, 50% badanych uczniów szkoły podstawowej i 51,8% gimnazjalistów do ulubionych form spędzania wolnego czasu zalicza korzystanie z komputera. 27,8% uczniów szkoły podstawowej oraz 15,4% gimnazjalistów spędza przed komputerem ponad 3 godziny dziennie. Przedstawione wyniki świadczą o wysokim odsetku uczniów, którzy w nadmiernej ilości korzystają z komputera.

Profilaktyka dotycząca przeciwdziałaniu uzależnieniom

W gminie organizowane były działania profilaktyczne dla młodzieży w formie kolonii i pozalekcyjnych zajęć sportowych.

 2013 rok:

- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób uczestniczących - 45)
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób uczestniczących - 12)

 2014 rok:

- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób uczestniczących - 45)
- Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób uczestniczących - 10)

Infrastruktura

Część mieszkańców Pobiedziska **dostrzega problemy mieszkaniowe występujące na terenie gminy**. Władze lokalne w kolejnych latach wdrażania strategii powinny zwiększyć **dostęp do mieszkań socjalnych i chronionych**, co jest jednoznaczne z polityką wspierania rodziny oraz ofiar przemocy. Władze lokalne winny wypracować model prowadzenia efektywnej gospodarki mieszkaniowej poprzez **realizację programu profilaktyczno - osłonowego** w celu przywrócenia rodzinom zdolności i możliwości do właściwego funkcjonowania w życiu społecznym. Stopniowe regulowanie zaległości czynszowych powinno odbywać się poprzez zawarcie kontraktu socjalnego. Władze samorządowe w kolejnych latach realizacji strategii powinny podjąć działania, które będą miały na celu **rozproszenie lokali socjalnych** wśród innych lokali komunalnych, po to by uniknąć tworzenia się tzw. "getta społecznego", skupiającego osoby wykluczone społecznie oraz zagrożone marginalizacją.

"Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych" przeprowadzona w gminie Pobiedziska w 2015 roku miała na celu poznanie podstawowych problemów społecznych w opinii mieszkańców. 10,2% mieszkańców uznało, że problemy mieszkaniowe są bardzo poważnym problemem, który występuje na terenie ich gminy, natomiast 27,5% ankietowanych wskazało, że jest to poważny problem. Zaledwie 8,2% badanych wskazało, że problemy mieszkaniowe nie występują w gminie Pobiedziska.

Według danych Banku Danych Lokalnych GUS, w 2014 roku w gminie Pobiedziska istniało ogółem 6286 mieszkań, w tym 6201 mieszkań wyposażonych było w wodociąg, 6023 mieszkań – ustęp spłukiwany, 5806 mieszkań – łazienkę, 5263 mieszkań – centralne ogrzewanie, 4373 mieszkań – gaz sieciowy. Łączna liczba izb wynosi 64915, a całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań to 609472 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie wynosi 97 m², średnia powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w powiecie wynosi 32,1 m², natomiast liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców gminy wynosi 331.

W 2014 roku na terenie gminy znajdowało się 60 budynków komunalnych, w tym 60 lokali mieszkalnych, 20 lokali socjalnych i 3 lokale użytkowe (z wyjątkiem miasta Pobiedziska). W mieście Pobiedziska istnieje 27 budynków komunalnych, w tym 107 lokali mieszkalnych, 11 lokali użytkowych i 1 lokal socjalny. Podsumowując, w zasobach gminy znajdują się łącznie 73 budynki komunalne w których jest 218 lokali mieszkalnych, 22 lokale socjalne i 21 lokali użytkowych. Jak wynika z diagnozy "Badania potrzeb najemców oraz określenie przyczyn trudności w bieżącym regulowaniu należności" część osób zamieszkujących lokale komunalne w gminie Pobiedziska ma problemy z regulowaniem płatności czynszowych.

Według danych Zakładu Komunalnego z 2014 roku, największą liczbę zadłużonych mieszkań socjalnych stanowi grupa zaległości powyżej 24 miesięcy (33% wszystkich zadłużonych mieszkań). Największe zadłużenie występuje w mieszkaniach komunalnych o powierzchni mieszkalnej powyżej 50 m². Rodziny z trudną sytuacją życiową zamieszkujące lokale komunalne, bardzo często odrzucają pomoc systemową, ponadto, nie akceptują propozycji mających na celu oddłużenie mieszkań, m.in. nie są zainteresowani zamianą lokalu na mieszkanie dostosowane do potrzeb finansowych osób i rodzin. Do głównych trudności w opłacaniu czynszu należą zbyt małe dochody (58% wskazań respondentów na tę odpowiedź).

Analiza SWOT jest użyteczną i coraz powszechniej stosowaną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią. Metoda ta łączy analizę wnętrza, jak i otoczenia organizacji oraz badanie szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizie SWOT poddawane są nie tylko przedsiębiorstwa, ale również powiaty oraz gminy. Opracowanie analizy SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych oraz projektów socjalnych. Przedstawione poniżej czynniki obejmują mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia. W analizie odnoszono się do szeroko rozumianych kwestii społecznych w gminie Pobiedziska.

- ✚ Przeważająca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym nad liczebnością osób w wieku poprodukcyjnym.
- ✚ Dodatnie saldo migracji wewnętrznej.
- ✚ Niski poziom bezrobocia rejestrowanego.
- ✚ Dobra lokalizacja gminy wynikająca z niewielkiej odległości do miasta Poznań.
- ✚ Poprawna identyfikacja i monitoring występujących problemów społecznych w gminie (trudności mieszkaniowe, przemoc domowa) przez władze lokalne.
- ✚ Działalność Centrum Integracji Społecznej - rozwój idei ekonomii społecznej w gminie.
- ✚ Działalność Spółdzielni Socjalnej WYKON.
- ✚ Działalność świetlic środowiskowych.
- ✚ Działalność licznych organizacji pozarządowych.
- ✚ Dostępność oddziałów integracyjnych w szkołach na różnych etapach kształcenia.
- ✚ Oddziaływania profilaktyczne prowadzone w szkołach.
- ✚ Działalność Klubów Seniora.
- ✚ Znaczna liczebność osób biorących udział w imprezach o charakterze kulturowym.
- ✚ Znaczna liczebność osób (szczególnie mężczyzn) biorących aktywny udział w zajęciach sportowych.
- ✚ Inicjatywy skierowane do rodzin wielodzietnych (np. Karta Dużej Rodziny).
- ✚ Wysoki odsetek mieszkańców, którzy posiadają wiedzę na temat instytucji, do których należy udać się by pomóc osobie, która jest ofiarą przemocy.
- ✚ Dobra jakość relacji dzieci i młodzieży z rodzicami.
- ✚ Opracowanie Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.
- ✚ Niski odsetek uczniów zażywających narkotyki oraz brak przypadków zażywania dopalaczy przez uczniów z terenu gminy.
- ✚ Dobra postawa pracowników punktów sprzedaży wobec sprzedawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym oraz niepełnoletnim.
- ✚ Duża świadomość uczniów w zakresie cyberprzemocy.
- ✚ Pozytywne deklarowane postawy uczniów oraz dorosłych mieszkańców gminy wobec sytuacji zachowania agresywnego oraz przemocy domowej.

Słabe strony

- ✚ Niekorzystne prognozy demograficzne.
- ✚ Malejąca liczba małżeństw zawieranych przez mieszkańców przekładająca się bezpośrednio na niską dzietność.
- ✚ Niewielkie zaangażowanie kobiet w aktywność sportową.
- ✚ Brak ewaluacji i monitoringu poszczególnych działań i zrealizowanych projektów.
- ✚ Niedostateczna liczba inicjatyw oraz warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości.
- ✚ Niewystarczająca oferta form opieki na małymi dziećmi w wieku 0-3 lat.
- ✚ Brak widocznej internetowej działalności promocji turystycznej gminy.
- ✚ Wzrost problemu nadużywania alkoholu w otoczeniu w opinii mieszkańców.
- ✚ Znaczny odsetek młodych mieszkańców mających kontakt z alkoholem.
- ✚ Niewystarczająca liczba oddziaływań profilaktycznych skierowanych do uczniów - niski odsetek uczniów szkół podstawowych deklarujących udział w akcjach profilaktycznych.
- ✚ Znaczny odsetek mieszkańców nieposiadający wiedzy o lokalnych działaniach wspierających osoby bezrobotne i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.
- ✚ Powstawanie "gett społecznych" w zgrupowaniach mieszkań komunalnych.
- ✚ Niewystarczająca liczba mieszkań chronionych i socjalnych.
- ✚ Brak lokalnych organizacji pozarządowych działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- ✚ Znaczny odsetek badanych mieszkańców znających osoby doświadczające przemocy fizycznej i psychicznej w domu.
- ✚ Brak placówki koordynującej działania systemu i jej formalnego umocowania oraz koordynacji podejmowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- ✚ Brak działań profilaktycznych skierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.
- ✚ Duża rotacja kadr w służbach interwencyjnych oraz niedostateczna liczba szkoleń.
- ✚ Brak procedur interwencji dla placówek służby zdrowia w przypadkach przemocy.
- ✚ Niestosowanie przez instytucje publiczne procedury przetargowej z klauzulą społeczną lub zamówień in haus dla podmiotów ekonomii społecznej,
- ✚ Brak polityki senioralnej .

Szanse

- + Rozwój turystyki oraz promocja gminy.
- + Rozwój infrastruktury sportowej oraz miejsc przystosowanych do osób niepełnosprawnych.
- + Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych w działalność różnorodnych instytucji.
- + Stworzenie lokalnej długofalowej polityki senioralnej.
- + Wzrost świadomości wśród mieszkańców związanej z aktywnością fizyczną.
- + Działania zachęcające i wspierające przedsiębiorczość.
- + Dostępność środków unijnych.
- + Rozwój ekonomii społecznej na terenie gminy.
- + Dalszy rozwój trzeciego sektora działającego na terenie gminy.
- + Dalszy rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą.
- + Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych dzięki uczestnictwu w Centrum Integracji Społecznej i funkcjonowaniu Spółdzielni Socjalnej oraz ich wzmocnienie w sferze ekonomii społecznej na terenie miasta i gminy Pobiedziska.
- + Niwelacja problemu przemocy w rodzinie.
- + Niwelacja "gett społecznych" występujących na terenie gminy.
- + Wzrost liczby mieszkań socjalnych i chronionych.
- + Rozwój oferty oddziaływań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży.
- + Rozwój działań profilaktycznych podnoszących świadomość i bezpieczeństwo najmłodszych mieszkańców gminy.
- + Rozwój usług społecznych dla seniorów poprzez przystąpienie do realizacji projektu senioralnego „WIGOR”-Dom Dziennego Wsparcia w Jerzykowie.

Zagrożenia

- ✚ Ograniczenie środków (np. publicznych, unijnych) na realizację działań pomocy społecznej, przy jednoczesnym wzroście zadań oraz niewielkim wzroście zatrudnienia.
- ✚ Rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych.
- ✚ Brak aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych.
- ✚ Niefektywność podejmowanych działań mających na celu dokształcanie osób zagrożonych wykluczeniem ze względu na niskie kompetencje edukacyjne i zawodowe.
- ✚ Nasilenie się zjawiska przemocy w rodzinie.
- ✚ Brak chęci osób zagrożonych marginalizacją społeczną poprawą swojej sytuacji życiowej.
- ✚ Wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień.
- ✚ Niewydolność gospodarcza części mikroprzedsiębiorstw ze względu na brak rentowności i odpowiedniego wsparcia ze strony władz publicznych.
- ✚ Brak należytej opieki zdrowotnej i społecznej ze względu na zmieniającą się sytuację demograficzną i ekonomiczną w kraju.
- ✚ Trudności z dokonaniem oceny oraz ewaluacji podejmowanych działań.
- ✚ Niski poziom zainteresowania lokalnej społeczności oddziaływaniami profilaktycznymi.

Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pobiedziska na lata 2015-2021

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT oraz zapoznaniu się z sytuacją społeczną w gminie Pobiedziska przyjęte zostały działania priorytetowe dla realizowania polityki społecznej w gminie. Głównymi działaniami w obszarze przeciwdziałania problemom

społecznym na terenie gminy Pobiedziska powinny być: przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, pomaganie rodzinom w wypełnieniu ich obowiązków rodzicielskich i społecznych, organizacja systemu pomocowego dla osób starszych i niepełnosprawnych, stworzenie możliwości sprzyjających aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych marginalizacją.

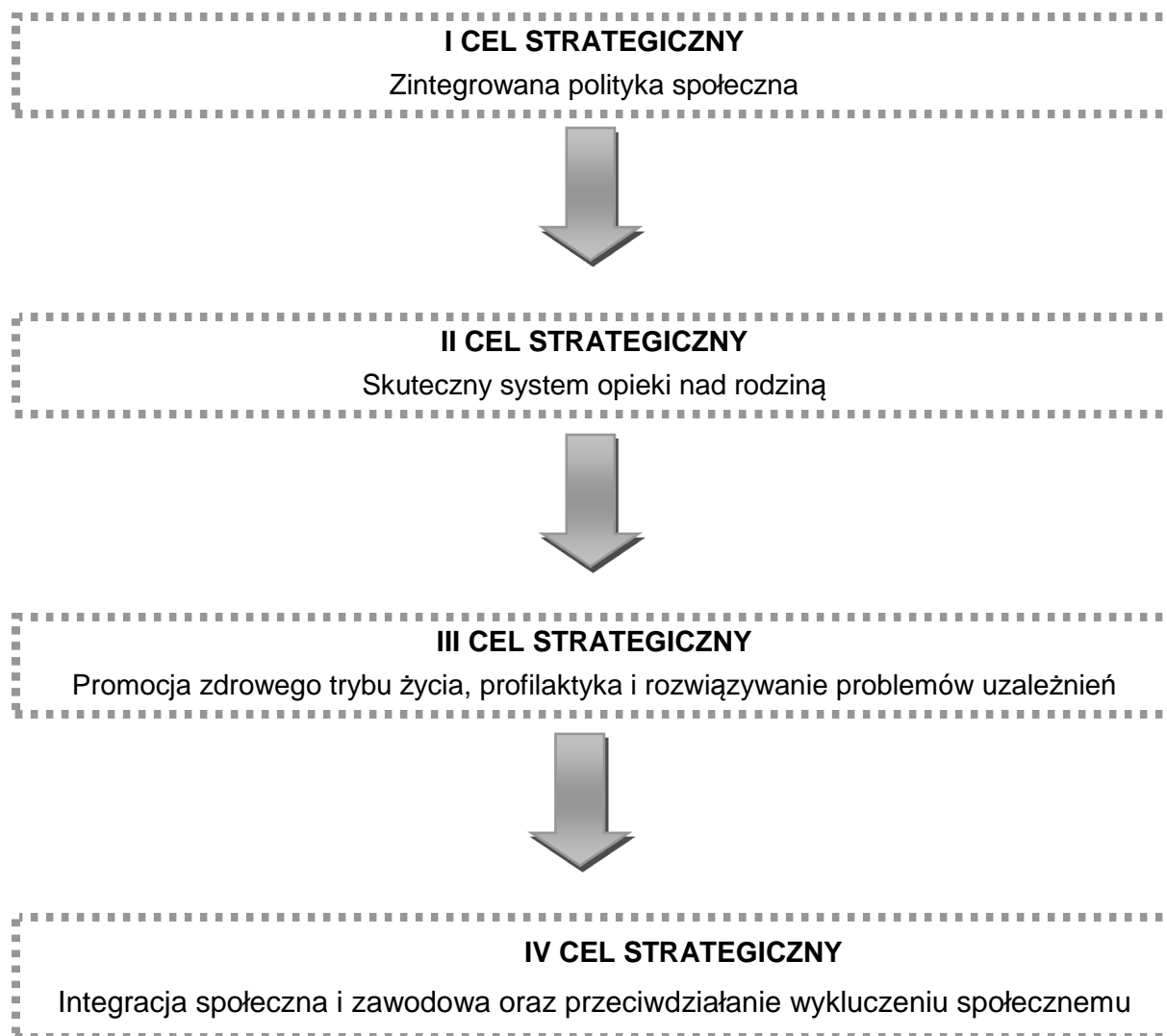
Priorytetowa misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pobiedziska na lata 2016-2026 brzmi:

**GMINA POBIEDZISKA GMINĄ SILNYCH RODZIN ORAZ ZINTEGROWANĄ
SPOŁECZNIE, SKUTECZNIE PRZECIWSTRAWIAJĄCĄ SIĘ PRZEJAWOM
WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO**

Powyższe hasło jest dowodem zapotrzebowania na wypracowanie wspólnej wizji wszystkich instytucji rządowych i pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy. Cele szczegółowe oraz wynikające z nich orientacje zadań stanowią uszczegółowienie misji oraz mają przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych występujących w gminie. W niniejszym dokumencie zostały również wyznaczone cele strategiczne oraz wynikający z nich przebieg działań.

Poniższy układ przedstawia cel rozwojowy oraz cele strategiczne wyznaczające orientacje działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pobiedziska na lata 2016-2026. Cele strategiczne są zgodne z zasadą SMART. W trakcie wdrażania programów, mogą wystąpić różne problemy z celami tj.: różne strony zaangażowane w program mają często różne, sprzeczne ze sobą cele; cele są na ogół zbyt ogólnie sformułowane, można je różnie interpretować i nie wiadomo jak je mierzyć. Cele oficjalne czasem są krytykowane i same w sobie uznawane za problem. Ponadto, skutki uboczne mogą doprowadzić do upadku programu niezależnie od jego celów (spoglądanie wyłącznie na skutki zamierzone pomija kwestię skutków ubocznych zarówno pozytywnych i negatywnych).

Aby osiągnąć cel ogólny, inaczej zwanym rozwojowym, należy skupić się na realizacji poszczególnych celów strategicznych. Aby tego dokonać, należy wypełnić szereg zadań towarzyszących celom strategicznym. Poniżej przedstawiono cele operacyjne przyporządkowane celom strategicznym.

I CEL STRATEGICZNY

Zintegrowana polityka społeczna

Jednym z kluczowych zadań polityki społecznej w gminie Pobiedziska jest dalsza integracja współpracy wszystkich instytucji działających w tym obszarze.

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Zwiększenie wykorzystania środków i zasobów na cele społeczne

Kierunki działań:

- ❖ Prowadzenie systematycznego monitoringu problemów społecznych oraz analizy istniejących zasobów.
- ❖ Prowadzenie analiz dotyczących efektywności, skuteczności oraz trafności udzielanej pomocy.
- ❖ Kontynuowanie działań w zakresie ustawicznego kształcenia kadr.
- ❖ Przeprowadzanie ewaluacji zrealizowanych programów.

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Budowanie szerokiego partnerstwa społecznego

Kierunki działań:

- ❖ Realizacja Programu Współpracy Gminy Pobiedziska z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- ❖ Dalsza realizacja Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.
- ❖ Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów.
- ❖ Promowanie i wspieranie rozwoju wolontariatu wśród mieszkańców w szczególności w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

II CEL STRATEGICZNY Skuteczny system opieki nad rodziną

Kluczowym zadaniem polityki społecznej w gminie Pobiedziska jest rozwijanie skutecznego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem, przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie oraz przyczynianie się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

I CEL SZCZEGÓŁOWY Skuteczny system opieki nad rodziną i dzieckiem

Kierunki działań:

- ❖ Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Pobiedziska.
- ❖ Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych poprzez dalszy rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz prowadzenie pracy socjalnej.
- ❖ Realizacja programów dożywiania oraz wsparcia materialnego dla rodzin najuboższych.
- ❖ Utworzenie kilku etatów asystenta rodziny.
- ❖ Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej.
- ❖ Rozwój świetlic środowiskowych działających na terenie gminy - poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego.
- ❖ Systematyczna współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami.
- ❖ Rozwijanie i wspieranie sektora organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży.

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Kierunki działań:

- ❖ Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Pobiedziska.
- ❖ Utworzenie mieszkań socjalnych oraz chronionych.
- ❖ Tworzenie warunków dla prawidłowego funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego.

III CEL STRATEGICZNY

Promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Kluczowym zadaniem polityki społecznej w gminie Pobiedziska jest również promocja zdrowego trybu życia mieszkańców, a także prowadzenie profilaktyki oraz działań mających na celu rozwiązywanie problemów uzależnień.

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Poprawa zdrowia mieszkańców

Kierunki działań:

- ❖ Organizowanie kampanii zdrowotnych i profilaktycznych związanych z poprawą stanu zdrowia mieszkańców gminy.
- ❖ Wdrażanie programów promujących zdrowy styl życia.
- ❖ Współpraca samorządu i jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi na rzecz upowszechniania zdrowego stylu życia.

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Kierunki działań:

- ❖ Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
- ❖ Współpraca samorządu i jednostek samorządowych z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz prowadzenia kampanii edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.
- ❖ Monitorowanie punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym.
- ❖ Organizowanie i finansowanie, we współpracy z placówkami leczenia uzależnień, różnych form pracy uzupełniającej proces terapeutyczny organizowanych poza podstawowym procesem leczenia.
- ❖ Wspieranie działań mających na celu powstawanie grup wsparcia i samopomocy.

IV CEL STRATEGICZNY

Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Istotnym zadaniem jest integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, pobudzanie i wspieranie aktywności osób niepełnosprawnych, starszych, bezrobotnych, a także zapewnianie tym grupom dostępu do aktywnego uczestnictwa społecznego i kulturalnego w życiu społeczeństwa.

I CEL SZCZEGÓŁOWY

Integracja zawodowa osób bezrobotnych, łagodzenie skutków bezrobocia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kierunki działań:

- ❖ Monitorowanie sytuacji osób bezrobotnych i ich rodzin we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Poznaniu.
- ❖ Rozwój i promocja Centrum Integracji Społecznej w Pobiedziskach.
- ❖ Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.
- ❖ Rozwój form wsparcia sprzyjających tworzeniu osobistego potencjału zatrudnienia osób bezrobotnych w trudnej sytuacji socjalno-bytowej i ich rodzin.
- ❖ Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
- ❖ Podejmowanie działań pobudzających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.
- ❖ Rozwój pracy socjalnej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w oparciu o zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych.
- ❖ Wzrost dostępu do lokali mieszkalnych dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością, w tym ofiar przemocy w rodzinie.
- ❖ Monitoring wykorzystania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zespołu gminy.
- ❖ Niwelacja problemu zadłużeń najemców lokali komunalnych oraz sukcesywne obniżanie kosztów utrzymania mieszkaniowego zasobu gminy.

II CEL SZCZEGÓŁOWY

Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz starszych

Kierunki działań:

- ❖ Stworzenie możliwości do pełnej rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej osób niepełnosprawnych.
- ❖ Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych, między innymi w ramach rozwijania prac społecznie użytecznych oraz poprzez promocję wolontariatu.
- ❖ Wsparcie dla osób starszych poprzez pomoc w tworzeniu warunków dla funkcjonowania grup samopomocowych, wolontariatu senioralnego np. Dzienny Ośrodek Wsparcia Dla Seniorów.
- ❖ Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób starszych i niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi.
- ❖ Współpraca z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej.
- ❖ Opracowanie polityki senioralnej realizowanej w gminie.
- ❖ Wspieranie działań sprzyjających solidarności międzypokoleniowej oraz tworzenie warunków do pobudzania aktywności osób starszych w społeczności lokalnej.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pobiedziska na lata 2016-2026

Monitoring Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pobiedziska na lata 2016-2026 nie stanowi zbioru zamkniętego. Wraz z rozpoznawanymi potrzebami możliwe jest projektowanie nowych przedsięwzięć, będących odpowiedzią na aktualne wyzwania. W okresie czasu, który obejmuje Strategia, wdrażane i realizowane będą w zależności od potrzeb, programy i projekty dotyczące poszczególnych obszarów problemów społecznych, między innymi wspierania osób niepełnosprawnych, aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, wspierania rodzin i dzieci, wzmocnienia kapitału społecznego mieszkańców oraz integracji działań wszystkich instytucji. Instytucją odpowiedzialną za wdrożenie i koordynację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Pobiedziskach. Ośrodek Pomocy Społecznej jest instytucją odpowiedzialną za dostarczanie informacji w postaci rocznych raportów oraz sprawozdań na temat realizacji strategii oraz celów w niej zawartych. Wnioski zawarte w powyższych dokumentach będą stanowić część aktualizacji strategii.

Strategia jest dokumentem programującym życie społeczności lokalnej, dlatego też w sposób zamierzony została sformułowana na takim poziomie ogólności, aby była elastyczna i stwarzała możliwość dostosowywania realizowanych w oparciu o nią działań do zmieniających się zjawisk i problemów społecznych oraz zmian przepisów prawa, które wyznaczają obszary interwencji w polityce społecznej.

Ewaluacja Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powinna zostać poddana nie tylko monitoringowi, lecz przede wszystkim ewaluacji. Monitoring opiera się na bieżących sprawozdaniach z wdrażania programu oraz ogranicza się jedynie do obserwacji postępów programowych i ewentualnego korygowania odchyleń wynikłych w procesie implementacji. Główną rolą ewaluacji jest podnoszenie jakości i weryfikowanie racjonalności działań sektora publicznego, a mianowicie poprawa planowania, poprawa wdrażania, wzmocnienie odpowiedzialności, poszerzenie wiedzy, wspieranie procesów uczenia się, wzmacnianie instytucji oraz minimalizacja negatywnych efektów zarządzania przez rezultaty. Celem ewaluacji jest przede wszystkim poprawa skuteczności i efektywności podjętych działań, zwiększenie przejrzystości i promowanie działań podejmowanych przez instytucje publiczne, kształtowanie kierunków działalności sektora publicznego, poznawanie mechanizmu funkcjonowania programów. Wyróżniamy trzy główne typy ewaluacji ze względu na kryterium czasu przeprowadzenia badania. Mianowicie, jest to ewaluacja *ex-ante* (stosowana na początku wdrażania danego programu, po to by zdiagnozować dany problem społeczny, interesariuszy oraz ich potrzeby; niniejszy dokument częściowo stanowi założenia ewaluacji *ex-ante*), ewaluacja *on-going* (przeprowadzona w wybranym momencie trwania programu) oraz ewaluacja *ex-post* (realizowana po zakończeniu programu). Ewaluację przeprowadza się według poniższych kryteriów, po to by odpowiedzieć na następujące pytania:

- ✚ Skuteczność - na ile rezultaty i wpływ programu przyczyniły się do osiągnięcia jego celów?
- ✚ Efektywność- w jakim stopniu nakłady były proporcjonalne do produktów, rezultatów i wpływu?
- ✚ Trafność- w jakim stopniu cele programu odpowiadają potrzebom jego adresatów?
- ✚ Użyteczność- na ile rezultaty i wpływ programu zaspakajają potrzeby jego adresatów?
- ✚ Trwałość- jak długo będą trwać pozytywne skutki programu po jego zakończeniu?

Kryterium	Ex ante	On-going	Ex post
Trafność	✓	✓	
Skuteczność	✓	✓	✓
Efektywność	✓	✓	✓
Użyteczność			✓
Trwałość			✓

Tab. 20. Kryteria ewaluacyjne a typy ewaluacji.

Najważniejszym kryterium jest kryterium użyteczności, ponieważ każdy program powinien zaspokajać przede wszystkim potrzeby interesariuszy. Typem ewaluacji, która winna zostać zastosowana do oceny i identyfikacji oddziaływań przeprowadzonych działań w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pobiedziska jest ewaluacja *ex post*. Pozwoli ona zbadać to, czy interwencja zaspokoila potrzeby odbiorców oraz czy realizowany program poprawił ich życiową sytuację. Ten typ ewaluacji pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy pozytywne skutki programu okazały się długotrwałe. Ewaluacja Strategii powinna zostać przeprowadzona w 2026 roku po zakończeniu interwencji przez zewnętrzną instytucję. Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring oraz ewaluację jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Pobiedziskach. Bardzo ważnym elementem ewaluacji *ex post* są dobrze sprecyzowane wskaźniki. *Wskaźniki to zmienne poddające się pomiarowi i pozostające w związku z interesującymi nas cechami analizowanych obiektów, przez co wykorzystuje się je do stwierdzenia, czy dany stan rzeczy zachodzi.*²² Do oceny wskaźników warto zastosować siatkę kryteriów zaproponowanych przez Atkinsona²³:

- ✓ Wskaźniki powinny mieć normatywnie akceptowalną interpretację,
- ✓ Powinny być oparte na wiarygodnych danych, oparte na reprezentatywnych danych,
- ✓ Nie mogą być przedmiotem manipulacji politycznych,
- ✓ Pomiar wskaźników nie powinien być obciążeniem dla budżetu państwa,
- ✓ Wskaźniki powinny się wzajemnie uzupełniać,
- ✓ Powinny być klarowne, zrozumiałe i dostępne dla wszystkich obywateli.

Źródła finansowania

Zakłada się, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pobiedziska na lata 2016-2026 będą:

- ✓ budżet Państwa,
- ✓ budżet gminy Pobiedziska,
- ✓ środki celowe funduszy krajowych,
- ✓ fundusze Unii Europejskiej
- ✓ inne źródła.

---

²² Górniak J., Keler K. „Wskaźniki w ewaluacji ex-post programów publicznych.” w „Ewaluacja ex-post. Teoria i praktyka badawcza”. PARP, Warszawa 2007 Str.155-193

²³ 17 Górniak J., Keler K. „Wskaźniki w ewaluacji ex-post programów publicznych.” w „Ewaluacja ex-post. Teoria i praktyka badawcza”. PARP, Warszawa 2007 Str.155-193

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach budżetowych lub zaplanowane w wieloletniej prognozie finansowej. W celu zrealizowania działań zawartych w niniejszym dokumencie, warto odnieść do celów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Wielkopolskiego 2014+ które częściowo są zbieżne z celami zawartymi w niniejszej strategii.²⁴ Realizacja RPO WW 2014+ ma przyczynić się do realizacji priorytetów Strategii Europa 2020.²⁵

Wskaźniki monitorujące

Wskaźniki monitorujące umożliwiają ilościowe przedstawienie danej wartości, która dokonuje oceny stanu faktycznego lub tendencji zmian. Wartością bazową w niniejszej diagnozie, są wartości stanu faktycznego dla poszczególnych kategorii na dzień 31.12.2015. Poniżej zawarte wskaźniki wzrostu są liczone w skali rocznej (po upływie każdego roku w trakcie realizacji strategii). Wskaźniki monitorujące stanowią punkt odniesienia do celów szczegółowych zawartych w niniejszym dokumencie.

Źródła danych do pomiaru poszczególnych wskaźników: GUS, Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu, sprawozdania z realizacji programów, instytucje pozarządowe i charytatywne, placówki oświatowe i inne.

---

²⁴<http://wrpo2007-2013.wielkopolskie.pl/attachments/article/3229/UWRPO%202014-2020%20-%20projekt.pdf>: 31.12.2015 r.

²⁵http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf dostęp: 09.11.2015 r.

Harmonogram Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pobiedziska na lata 2016-2026

I CEL STRATEGICZNY Zintegrowana polityka społeczna

I CEL SZCZEGÓŁOWY Zwiększenie wykorzystania środków i zasobów na cele społeczne

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Prognoza	Źródła finansowania
1. Prowadzenie systematycznego monitoringu problemów społecznych oraz analizy istniejących zasobów.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej	Czy została przygotowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ocena zasobów pomocy społecznej?	Tak	Bez kosztów z Budżetu Gminy
2. Prowadzenie analiz dotyczących efektywności, skuteczności oraz trafności udzielanej pomocy.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Społecznych.	Czy zostało przygotowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej sprawozdanie z działalności Ośrodka? Czy zostało przygotowane sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego? Czy zostało przygotowane sprawozdanie z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych?	Tak Tak Tak	Bez kosztów z Budżetu Gminy
3. Kontynuowanie działań w zakresie ustawicznego kształcenia kadr.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gmina Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki Oświatowe	Liczba szkoleń, w których brali udział pracownicy instytucji Liczba uczestników tych szkoleń	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy Programy Rządowe, Środki własne instytucji i organizacji, dodatkowe środki
4. Przeprowadzenie ewaluacji zrealizowanych programów.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba zrealizowanych programów Liczba uczestników	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy, Fundusze strukturalne

I CEL STRATEGICZNY Zintegrowana polityka społeczna

II CEL SZCZEGÓŁOWY Budowanie szerokiego partnerstwa społecznego

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Prognoza	Źródła finansowania
1. Dalsza realizacja Programu Współpracy Gminy Pobiedziska z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje Pozarządowe	Liczba organizacji, z którymi została podpisana umowa	Wzrost	Budżet Gminy
2. Dalsza realizacja Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej Organizacje Pozarządowe, Placówki służby zdrowia	Liczba inicjatyw profilaktycznych mających na celu promocję ochrony zdrowia psychicznego i pobudzanie świadomości społecznej	Wzrost	Budżet Gminy Programy Rządowe, Środki własne instytucji i organizacji, dodatkowe środki
2. Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców i włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Organizacje Pozarządowe	Liczba inicjatyw mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców	Wzrost	Budżet Gminy
3. Promowanie i wspieranie rozwoju wolontariatu wśród mieszkańców, w szczególności w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Organizacje Pozarządowe	Liczba wolontariuszy Liczba nowopowstałych stowarzyszeń, organizacji.	Wzrost	Budżet Gminy

II CEL STRATEGICZNY Skuteczny system opieki nad rodziną

I CEL SZCZEGÓŁOWY Skuteczny system opieki nad rodziną i dzieckiem

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Prognoza	Źródła finansowania
1. Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Pobiedziska.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Placówki Oświatowe, Placówki Służby Zdrowia, Organizacje Pozarządowe, Instytucje Kościelne, Komenda Powiatowa Policji, PCPR	Zgodne ze wskaźnikami realizacji poszczególnych zadań ujętymi w GPWR	Zgodnie z założeniami ujętymi w GPWR	Budżet Gminy,
2. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych poprzez rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz prowadzenie pracy socjalnej.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Punkt Konsultacyjno - Terapeutyczny	Liczba zorganizowanych warsztatów Liczba uczestników tych warsztatów	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy Programy Rządowe, Środki własne instytucji i organizacji, dodatkowe środki
3. Realizacja programów dożywiania oraz wsparcia materialnego dla rodzin najuboższych.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Instytucje Kościelne, Organizacje Pozarządowe	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia materialnego Liczba osób korzystających z programów dożywiania, w tym liczna dzieci	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy, Budżet Państwa Programy Rządowe, Środki własne instytucji i organizacji, dodatkowe środki
4. Zabezpieczenie zatrudnienia asystentów rodziny.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	Wzrost	, Budżet Gminy Budżet Państwa środki pozabudżetowe
5. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Biblioteka Publiczna oraz Filie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Organizacje Pozarządowe, Instytucje Kościelne	Liczba i rodzaj zajęć, wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i kulturowych Liczba uczestników zajęć i wydarzeń	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy środki pozabudżetowe Programy Rządowe, Środki własne instytucji i organizacji, dodatkowe środki
6. Rozwój świetlic środowiskowych działających na terenie gminy - poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe	Liczba dzieci korzystających z zajęć w świetlicach Liczba ofert skierowanych do wychowanków	Wzrost	Budżet Gminy środki pozabudżetowe Programy Rządowe, Środki własne instytucji i organizacji, dodatkowe środki

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pobiedziska na lata 2015-2020

<p>7. Systematyczna współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami w szczególności w zakresie przemocy domowej, uzależnienia oraz współzależnienia</p>	<p>Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe</p>	<p>Liczba placówek oświatowych, z którymi współpracuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej</p>		<p>Bez kosztów z Budżetu Gminy</p>
<p>8. Rozwijanie i wspieranie sektora organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży.</p>	<p>Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje Pozarządowe</p>	<p>Liczba wspieranych organizacji pozarządowych</p>	<p>Wzrost</p>	<p>Budżet Gminy, Programy Rządowe, Środki własne instytucji i organizacji, dodatkowe środki</p>

II CEL STRATEGICZNY Skuteczny system opieki nad rodziną

II CEL SZCZEGÓŁOWY Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Prognoza	Źródła finansowania
1. Kontynuowanie i realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Pobiedziska.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Placówki Oświatowe, Biblioteka Publiczna i Filie z terenu gminy, Placówki Służby Zdrowia, Prokuratura, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rodzinny, Kuratorzy Sądowi, Instytucje Kościelne, Lokalne Media, Organizacje Pozarządowe	Zgodne ze wskaźnikami realizacji poszczególnych zadań ujętymi w PPPwRoOOPwR	Zgodnie z założeniami PPPwRoOOPwR	Budżet Gminy, Programy Rządowe, Środki własne instytucji i organizacji, dodatkowe środki
2. Utworzenie mieszkań socjalnych oraz chronionych.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba mieszkań chronionych Liczba osób korzystających przebywających w mieszkaniach chronionych	Wzrost	Budżet Gminy Środki zewnętrzne rządowe i pozarządowe
3. Tworzenie warunków dla prawidłowego funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba założonych „Niebieskich Kart” Liczba zakończonych „Niebieskich Kart”	- Wzrost	Budżet Gminy, Budżet Państwa

III CEL STRATEGICZNY Promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

I CEL SZCZEGÓŁOWY Poprawa zdrowia mieszkańców

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące	Prognoza	Źródła finansowania
1. Organizowanie kampanii zdrowotnych i profilaktycznych związanych z poprawą stanu zdrowia mieszkańców gminy.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki Oświatowe, Organizacje Pozarządowe	Liczba kampanii zdrowotnych i profilaktycznych Liczba uczestników kampanii zdrowotnych i profilaktycznych	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy, Środki zewnętrzne rządowe i pozarządowe
2. Wdrażanie programów promujących zdrowy styl życia.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Organizacje Pozarządowe	Liczba realizowanych programów promujących zdrowy styl życia Liczba uczestników programów promujących zdrowy styl życia	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy, Środki zewnętrzne rządowe i pozarządowe
3. Współpraca samorządu i jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi na rzecz upowszechniania zdrowego stylu życia.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Organizacje Pozarządowe	Liczba organizacji pozarządowych, z którymi podjęto w tym celu współpracę	Wzrost	Budżet Gminy

III CEL STRATEGICZNY Promocja zdrowego trybu życia, profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

II CEL SZCZEGÓŁOWY Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Prognoza	Źródła finansowania
1. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Konsultacyjno - Terapeutyczny, Placówki Oświatowe, Biblioteka Publiczna, Zakłady pracy, Kościoły i Organizacje Przykościelne, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, Organizacje Pozarządowe, Instytucje i osoby prywatne działające na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i problemów narkomanii.	Zgodne z wskaźnikami realizacji poszczególnych zadań ujętymi w GPPRPAoPN	Zgodnie z założeniami GPPRPAoPN	Budżet Gminy
2. Współpraca samorządu i jednostek samorządowych z placówkami oświatowymi oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz prowadzenia kampanii edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba szkół, z którymi podjęto współpracę Liczba programów, akcji profilaktycznych realizowanych w placówkach oświatowych Liczba odbiorców, uczestników realizowanych programów, konkursów, akcji profilaktycznych	Wzrost Wzrost Wzrost	Budżet Gminy
3. Monitorowanie punktów sprzedaży alkoholu, w tym przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz osobom nietrzeźwym.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba kontroli przeprowadzonych w punktach sprzedaży	Wzrost	Budżet Gminy
5. Wspieranie działań mających na celu wspieranie powstawania grup wsparcia i samopomocowych	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba grup Liczba osób korzystających z pomocy grup	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy

IV CEL STRATEGICZNY Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

I CEL SZCZEGÓŁOWY Integracja zawodowa osób bezrobotnych, łagodzenie skutków bezrobocia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Prognoza	Źródła finansowania
1. Monitorowanie sytuacji osób bezrobotnych i ich rodzin we współpracy z PUP w Poznaniu	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w	System monitorowania sytuacji osób bezrobotnych i ich rodzin Liczba bezrobotnych, w tym liczba bezrobotnych kobiet, bezrobotnych długoterminowych, bez wykształcenia średniego, poniżej 25 r.ż., niepełnosprawnych	-	Budżet Gminy, Fundusz Pracy
2. Rozwój i promocja Centrum Integracji Społecznej w Pobiedziskach.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Integracji Społecznej w Pobiedziskach	Liczba osób, z którymi podpisano umowy	Wzrost	Fundusze strukturalne, Fundusz Pracy Budżet Gminy
3. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Organizacje Pozarządowe, Pracodawcy	Liczba programów Liczba uczestników programów	Wzrost Wzrost	, Fundusze strukturalne
4. Rozwój form wsparcia sprzyjających tworzeniu osobistego potencjału zatrudnienia osób bezrobotnych w trudnej sytuacji socjalno-bytowej i ich rodzin.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Organizacje Pozarządowe	Liczba osób bezrobotnych korzystających z różnych form wsparcia	Wzrost	Budżet Gminy, Środki zewnętrzne rządowe i pozarządowe
5. Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy	Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy uczestniczących w szkoleniach, stażach, robotach publicznych, pracach interwencyjnych oraz pracach społecznie użytecznych	Wzrost	Bez kosztów z Budżetu Gminy
6. Podejmowanie działań pobudzających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy	Liczba szkoleń Liczba uczestników szkoleń	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy
8. Wzrost dostępu do lokali mieszkalnych dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością, w tym ofiar przemocy w rodzinie.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba lokali mieszkalnych przeznaczonych dla grup zagrożonych bezdomnością, w tym ofiar przemocy w rodzinie	Wzrost	Budżet Gminy

<p>9. Monitoring wykorzystania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zespołu gminy.</p>	<p>Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Komunalny</p>	<p>Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Komunalny</p>	<p>Czy została przeprowadzona ocena sposobu wykorzystania lokali przez ich najemców? Czy dokonano weryfikacji umów najmu?</p>	<p>Tak Tak</p>	<p>Bez kosztów z Budżetu Gminy</p>
<p>10. Niwelacja problemu zadłużeń najemców lokali komunalnych oraz sukcesywne obniżanie kosztów utrzymania mieszkaniowego zasobu gminy</p>	<p>Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Komunalny</p>	<p>Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Komunalny</p>	<p>Liczba zamienionych mieszkań pomiędzy najemcami Liczba wykupionych mieszkań Liczba osób realizujących Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego (praca podjęta w celu spłacenia zaległości czynszowych)</p>	<p>Wzrost Wzrost -</p>	<p>Budżet Gminy</p>

IV CEL STRATEGICZNY Integracja społeczna i zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

II CEL SZCZEGÓŁOWY Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz starszych

Kierunki działań	Okres realizacji	Jednostka realizująca Oraz partnerzy realizacji	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Prognoza	Źródła finansowania
1. Stworzenie możliwości do pełnej rehabilitacji leczniczej, psychologicznej i społecznej osób niepełnosprawnych.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Placówki Oświatowe, Organizacje Pozarządowe	Liczba świadczeniobiorców rehabilitacji leczniczej i psychologicznej Liczba godzin zajęć rozwijających i podtrzymujących umiejętności samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnością	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki zewnętrzne rządowe i pozarządowe
2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych, między innymi w ramach rozwijania ekonomii społecznej oraz poprzez promocję wolontariatu.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba usług opiekuńczych realizowanych w ramach prac społecznie użytecznych Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych realizowanych w ramach prac społecznie użytecznych	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki zewnętrzne rządowe i pozarządowe
3. Wsparcie dla osób starszych i chorych poprzez pomoc w tworzeniu warunków dla funkcjonowania grup samopomocowych, wolontariatu senioralnego, np. Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Seniorów	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy	Liczba grup samopomocowych dla osób starszych i chorych Liczba osób skierowanych do Dziennego Ośrodka Wsparcia Liczba uczestników grup samopomocowych i wolontariatu senioralnego	Wzrost Wzrost	Budżet Gminy Budżet Państwa środki prywatne , Środki zewnętrzne rządowe i pozarządowe
4. Zintegrowanie działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób starszych i niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi.	Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Organizacje Pozarządowe	Liczba wspólnie zrealizowanych projektów na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób starszych i niepełnosprawnych	Wzrost	Budżet Gminy Budżet Państwa

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pobiedziska na lata 2015-2020

<p>5. Współpraca z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej.</p>	<p>Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>	<p>PFRON, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, PCPR, Placówki Oświatowe, Placówki Służby Zdrowia, Organizacje Pozarządowe</p>	<p>Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych</p>	<p>Wzrost</p>	<p>PFRON, Budżet Gminy, Fundusze strukturalne,</p>
<p>6. Opracowanie polityki senioralnej realizowanej w gminie.</p>	<p>Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje Pozarządowe, Organizacje Kościelne, Placówki Oświatowe</p>	<p style="text-align: center;">-</p>	<p style="text-align: center;">-</p>	<p>Budżet Gminy, Środki zewnętrzne rządowe i pozarządowe</p>
<p>8. Wspieranie działań sprzyjających solidarności międzypokoleniowej oraz tworzenie warunków do pobudzania aktywności osób starszych w społeczności lokalnej.</p>	<p>Działania ciągłe w horyzoncie czasowym strategii</p>	<p>Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje Pozarządowe</p>	<p>Liczba wspieranych inicjatyw</p>	<p>Wzrost</p>	<p>Budżet Gminy, Środki zewnętrzne rządowe i pozarządowe</p>

Podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to konstytutywny element polityki społecznej, w ramach której powinny zostać podjęte działania mające na celu wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Efektywna polityka społeczna powinna przede wszystkim pełnić funkcję prewencyjną i stwarzać optymalne warunki dla funkcjonowania społeczności lokalnej. Część problemów występujących na terenie gminy Pobiedziska, takich jak stopniowo malejący przyrost naturalny, to aktualnie problem ogólnopolski. Należy pamiętać, że grupą wysokiego ryzyka są przede wszystkim dzieci i młodzież. Wiele badań naukowych wskazuje na fakt, iż to dom rodzinny jest czynnikiem decydującym o dalszym rozwoju osobowościowym i światopoglądowym nastolatka. Komunikaty medialne oraz wpływ rówieśników mogą w wielu przypadkach negatywnie oddziaływać na nieustannie kształtującą się osobowość młodego człowieka, a to z kolei będzie przejawiać się w ryzykownych zachowaniach nastolatków. Władze lokalne powinny w sposób szczególny zadbać o małych dzieci pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Z przeprowadzonych analiz wynika, że władze gminy Pobiedziska poprawnie identyfikują występujące problemy społeczne oraz oferują duże wsparcie opiekuńcze skierowane do osób bezrobotnych oraz rodzin narażonych na wykluczenie społeczne. Niezwykle istotna jest współpraca pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami pozarządowymi oraz lokalną wspólnotą.

Należy pamiętać, że Strategia została utworzona na takim poziomie ogólności by władze gminy Pobiedziska mogły dostosowywać swoje działania do zmieniających się warunków społecznych, pamiętając o tym, że główne cele strategii nie powinny zostać naruszone. Etapem wieńczącym powinna być ewaluacja programu, która pozwoli określić użyteczność podjętych działań.